КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй хүндэлэлдэ

Мухаршэбэрэй „Эрдэм“ совхозой МИХАИЛ СЕМЕНОВОЙ тэлбэрилдэг ажахын тоосоондо ороһон тракторно-таряан ажалай бригада

1962 ондо шэниисэ, ячмень, горох, тэжээлэй бобы ехээр тарижа, гектар бүриһөө 14 центнерһээ бага бэшэ ороохо хуряаха;

паарай талмай хороожо, гол түлэб гүнзэгыгөөр элдүүрилэгдэһэн, жэгдэлэгдэһэн намарай эртын паар хахалдаг болохо гэжэ шиидээ.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 51 (9805) | 1962 оной мартын 1, четверг | Сэн 2 мүнгэн

НҮХЭД МЕХАНИЗАТОРНУУД! Энэ бригадын механизаторнуудай бэшэгые уншаад, бүхи үүсхэлыень дэмжэжэ, байгша ондо баян ургаса хуряахын түлөө эрһэн социалис мүрысөөндэ жагсагты!

БАЯН УРГАСА—БААТАР АЖАЛҺАА

...ист А. Г. ЧЕРЕПАНОВ:

...ёоор оролдоо һаа, ургаса гэшэ. Түсэбһөө гадуур ургасын сэнгэй 20 процент бригадын гэшүүдтэ шан барюулха гээшэ манние урмашуулна. Баян ургаса ... бүхы хүсөөрөө орол-

...ист В. П. ВОРОБЬЕВ:

...д үзэхэдэмни, хэрбээ гектар бүриһөө 20 центнер хуряажа шадаа һаа, бригадын гэшүүн бүхэн 700—800 ... мүнгөөр) шан абаха урматай.

...дохи отделение ... В. П. КОРНАКОВ:

...й тарилгын, ургаса хуряалгын, намарай паар хахалалгын тракторно-таряан ажалай ... тракторнуудай дутабал, ... тоосоондо ороһон мал ... бригадаһаа тракторнууд ...

Хабарай тарилгын халуун хаһа ойртожо байна. Ерэхэ хабарнай ондоохон — съездын удаадахи түрүүшын хабар болоно. Мүн хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд партиингаа Программаар зоригжожо, орон дотороо эдеэ хоолой зүйл элбэг дэлбэг болгохо хүсэлтэйгөөр тэмсэжэ байнхай. КПСС-эй ЦК-гэй болохоёо байгаа Пленумые, СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэжэ эдэ үдэрнүүдтэ хаа хаанагүй тэмсэл дэлгэрэнхэй.

Манай зорилго эли. Таряалангайнгаа хубаарилгые шэнэдхэн хаража, бүри энэ жэлһээ хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай баян ургаса абаха, олошоржо байгаа адуу малдаа хүсэд тэжээл бэлдэхэ зорилготойбди. Ерэхэ хабарайнгаа тарилгада бэлдэхэ талаар нилээд хүдэлмэри хэгдээ. Тусхайлбал, газараа зүбөөр хэрэглэхэ зорилгоор ороohото болон бобово ургамалнуудые ургуулха тусхай тракторно-таряан ажалай дүрбэн бригада совхоздоо эмхидхээбди. Манай бригадада 2356 гектар таряалан, 8 трактор, тэрэ тоодо зургаан «ДТ-54», 8 комбайн даалгагдаа. Бригададамнай 21 хүн, тэрэ тоодо тракторист-комбайнер мэргэжэлтэй 8 хүн ороно.

Тарилгын талмайе шэнээр хубаарилаад байхадаа нёдондонойхиһоо 500 гектараар ехэ шэниисэ гэхэ гү, али 1200 гектарта таригдаха юм. Тиихэ зуураа горох, тэжээлэй бобы мэтэ баян ургаса үгэдэг үнэтэ ургамалнууд, мүн ячмень ургуулагдадаг болохонь. Овёс бүри бага, ойролцоол 200 гектарта таригдахаар хараалагданхай. Тарилгын бүхы талмайһаа гектарай 12 центнер гэхэ гү, али 19750 центнер ороohо хуряажа, 12000 центнер һолоомо шарга дээрэ һүрилхэ даабаритайбди.

Энэ жэлдэ тарилга хэхэ 1219 гектар паар бии. Хойто жэлэй тарилгада 706 гектар паар, 1000 гектар намарай паар хахалагдаха. Тиигэжэ тракторнуудаар 7012 гектар зөөлэн хахалалгын хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдэхэ гэхэ гү, али трактор бүридэ 366—399 гектар хүртэнэ.

Бригадын гэшүүд ажалай түлөөһэ үйлэдбэрилһэн продукциингаа хэмжээгээр — центнер ороohоной түлөө 60 мүнгэ, шарга дээрэ һүрилэгдэһэн центнер һолоомоной — 20 мүнгэ абаха болоно. Салин хүлһэндэ бүхыдөө 14250 түхэриг гаргашалагдаха. Ургасын хуряагдажа дүүрэтэр бригадын гэшүүн бүхэндэ һарадаа түсэбөөр хараалагдаһан түлбэриин 70 процентнь үгтэжэ байха юм. Жэлэй дүүрэхэдэ хүн хүндэ үгтэһэн салингаар жэшэжэ, абтаһан продукциин хэмжээ харалсажа, эсэслэн тоосохо ушартай. Энээнһээ гадна трактор, машинануудай заһабарилгада хараалагдаһан мүнгэнэй алмагдаа һаань, тэрэ алмалтынь 40 процент полевой хүдэлмэриин дүүрэхэлээр бригадын гэшүүдтэ барюулагдаха. Ургаса абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэдэнь бригадын гэшүүдые урмашуулха зорилгоор түсэбһөө гадуур абтаһан продукциие худалдаанай сэнгээр тоолоод, тэрэнэй 20 процентые бригадынхидта үгэхөөр тогтоогдоо.

Бригада доторoo ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэдэ хүсэ, зөөри багаар гаргашалжа, продукци ехээр абаха, газараа, техникээ эзэн ёһоор ашаглаха, хүн бүхэн бригадынгаа хэрэгэй түлөө харюусалгатайгаар хандаха арга нүхэсэл олгоно гээшэ.

Продукци ехээр үйлэдбэрилхэ зорилгоор байгша ондо бүхы тарилгынгаа гектар бүриһөө адагынь 14 центнер ороohо хуряаха уялга абанхайбди. Тэрэнэй түлөө хабарай тарилгын хүдэлмэридэ жэшээтэ һайнаар бэлдэжэ, тэрэниие агротехникын һайн болзорто, эрхим шанартайгаар үнгэргэхэбди. СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэр болотор бүхы трактор, машинануудаа хабарай хүдэлмэридэ бэлэн болгохобди. Шэниисымнай үрэһэн һайн сортын, бүхыдөө сэбэрлэгдэжэ, намартаа тарилгын шанарта хүргэгдэнхэй. Мартын һүүлээр, апрелиин эхеэр бүхы үрэһэ хүрэнгээ нара һалхинда гаргажа шанаржуулха, хородохобди. Энэ жэлэй ехэ саһые миин алдахагүйн тулада налуу газарта саһые хүндэлөөшэнь зурытар обоолхо гэжэ шиидээбди. Тарилгаяа бүхыдэнь түрүү аргаар хэрээһэлүүлэн хэхэ, гектар бүридэ 2,2—2,4 центнер хүртэхөөр шэниисын үрэһэ тарихабди. Шэниисын ургажа байха үедэ буртаг үбһэ үгы хэхын тула самолёдоор хорон сасагдаха, нэгэн доро минеральна үтэгжүүлгэ тараагдаха юм.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хүсэлтэйгөөр хүдэлмэреэ оньһожоруулха тушаа хэдэ хэдэн хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхэ. Жэшээнь, трактористнууд прицепщиггүйгөөр хүдэлхэ, агрегаг бүхэндэ сеялкэшэдэй тооe хоёртонь оруулха, үрэһэ автомашинада ашаха, сеялкэдэ хэхэ хүдэлмэри оньһожоруулагдаха, ургаса хуряалгын үедэ холбоо жатка хэрэглэгдэдэг болохо байна.

Газараа аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын тула паар бага болгожо, гол түлэб намарай эртын паар бэлдэгдэхэ. Байгша ондо гүнзэгы, жэгдэлэгдэһэн намарай эртын паар хахалхабди. Тэрэниие сентябриин хахад болотор элдүүрилжэ дүүргэхээр бүхы хүсэеэ элсүүлхэбди. «Комбайнай полиһоо гарахалаар, плуг бураздаада оруулха» гээшэ манай лозунг.

Мүнөө жэлдэ горох, тэжээлэй бобы тарихадаа тэрэнһээ үрэһэ абаха зорилготойбди. Ойрын хоёр—гурбан жэлэй туршада бобово ургамалнуудай өөрын үрэһэтэй болохолоороо паар огто хахалхаяа болижо, бүхыдөө эртын, жэгдэлэгдэһэн намарай паар элдүүрилдэг заншалда орохомнай. Тэрэ заншалда ороторнай ээлэгдэмэл паар хэрэглэгдэхэ байна.

Газарай элдүүрилгэдэ гол анхаралаа хандуулнабди. Урданшье газараа жэл бүри нэгэ тээшэнь бэшэ, харин хэрээһэлүүлжэ хахалдаг, үрэһээ хүндэлөөшэнь таридаг, хабар элдүүрилэгдэһэн газарые катогоор нягтаруулжа үгэдэг, мүн сеялкын хойноһоо монсогор модо шэрэжэ, хүрьһэ даралсадаг заншалтай һэмди. Энээнээ бүри һайнаар хэрэглэхэбди.

Трактор, машинануудаа хоёр халаанда хүдэлгэжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, тэдэнэй хойноһоо саг соонь техническэ харууһалга хэхэбди. Тарилгын дүүрэхэлээр өөһэдынгөө хүсөөр сеялкэ, плуг болон бусад машина, зэмсэгүүдээ заһабарилжа, зүбөөр хадагалха гэжэ хэлсээбди.

Ороohото болон бобово ургамалнуудые ургуулха тушаа технологическа карта бригададаа зохёонхойбди. Тэрээн соо агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд дүүрэн хараалагданхай, ямар машинаар, ямар болзорто ямар хүдэлмэри хэгдэхэб, ямар шанартай байхаб гэжэ тодорхойлогдонхой. Трактор бүридэ тоо бүридхэлэй хуудаһан зохёогдонхой. Тэрэ хуудаһанда трактораар хэгдэһэн хүдэлмэри саг үргэлжэ бэшэгдэжэ байха, тоһо, түлишын гаргашалагдаһаниинь харуулагдаха юм. Хойнонь трактористын гар табяатай байха. Иимэ тоо бүридхэлэй хуудаһанай үндэһөөр трактористын хэһэн хүдэлмэриин түлбэри һара бүри тодорхойлогдохо, тоһо-түлишэ гаргашалга хинагдаха болоно.

Бусад бригадануудтай хамтаржа, энэ жэлдэ отделениингээ гол тосхондо столовын байшан өөһэдынгөө хүсөөр барихабди. Мүнөө тэрээндэ хэрэгтэй барилгын модон бэлдэгдэнхэй. Манай бригада коммунис ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ оробо.

Нүхэд механизаторнууд! Таряан ажалдаа ажахын тоосоо түргөөр нэбтэрүүлжэ, ажалаа шэнэ янзаар эмхидхээд, долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ баян ургаса абахын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлэе!

М. Семенов, «Эрдэм» совхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир; **И. Богомазов**, бригадирай туһалагша; **Н. Митрофанов, А. Черепанов, М. Бурлаков, П. Протасов, Н. Леонов**, ахалагша трактористнууд; **В. Корнаков**, совхозой 2-дохи отделениие эрхилэгшэ.

Бригадир М. И. СЕМЕНОВ:

—Ажахын тоосоо, шэнэ техникэ, хүдөө ажахын ургамалнуудай баян ургаса абаха агротехникэ хүсэд шудалха зорилгоор 7 хоног бүридэ нэгэ дахин бригададаа һуралсалай хэшээл үнгэргэжэ байха гэжэ хэлсээбди.

Бригадирай туһалагша И. К. БОГОМАЗОВ:

—Һолоомоёо гаргаша багатайгаар хуряажа, полиёо намарай паар хахалалгада сүлөөлхын тула комбайнай хойноһоо тросоор хэһэн нагшуурга шагтагалаад, бүхы һолоомоёо нэгэн доро полиин захада татажа гаргаад, машинаар һүрилхэ гэжэ шиидээбди.

Тракторист Н. А. МИТРОФАНОВ:

—Манай бригада совхозойнгоо 1-дэхи отделениин тракторно-таряан ажалай бригадые социалис мүрысөөндэ уринхай. Һаяар бидэнэр хоорондоо ябалсажа, хабарай тарилгада бэлэдхэлые шалгалсахамнай.

Бурядай ажалшад М. А. Ясновтой уулзаба

Орденто Бурят оронноймнай аймаг бүхэнэй, ниислэлэймнай ажалшадай түлөөлэгшэд оперо, баледэй театрта суглараба.

РСФСР-һээ СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведые һунгаха һунгуулиин Эрхүүгэй 8-дахи округой депутадта кандидат, КПСС-эй ЦК-гэй РСФСР-тэхи Бюрогой гэшүүн, Россин Федерациин Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Михаил Алексеевич Ясновтой уулзалгада зорюулагдаһан суглаае партиин обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **В. Р. Филиппов** нээбэ.

Улан-Удын ПВЗ-гэй парткомой секретарь нүхэр Асеевэй дурадхалаар суглаанай президиумдэ 42 хүн һунгагдана. Тэдэнэй дунда Социалис Ажалай Геройнууд, ПВЗ-гэй слесарь нүхэр Милин, Гусиноозерскын нүүрһэ малтагша нүхэр Тучинов, тэрэшэлэн Мухаршэбэрэй аймагай түрүү һаалишан нүхэр Теслева, Хоринай аймагай Үдын совхозой хонишон нүхэр Цыденов болон ажалай бусад баатарнууд олон.

—СССР-эй Верховно Соведые һунгаха Эрхүүгэй 8-дахи округһоо депутадта кандидадые дэбжүүлхэ айхабтар ехэ хүндэтэй эрхэ манай коллективтэ олгогдоһон байгаа. Тэрэ найдабариие бэелүүлхэ зуураа, депутадта кандидадаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, арадай, партиин үнэн сэхэ хүбүүн, Совет гүрэнэй элитэ ажал-ябуулагшадай нэгэн Михаил Алексеевич Ясновые нэгэн дуугаар дэбжүүлээ һэмди. Манай дурадхалые республикымнай бүхы ажалшад нэгэн һаналтайгаар дэмжээ һэн,—гэжэ эгээл түрүүлэн үгэ хэлэһэн кандидадай этигэмжэтэ нюур, шэлэй заводой директор нүхэр **Болотов** мэдүүлбэ.

Саашань нүхэр Болотов кандидадайнгаа юрын хүдэлмэришэнһөө гүрэнэй элитэ ехэ ажал-ябуулагша болотороо ургаһан ажалайнь алдарта зам тухай хөөрэжэ үгэбэ. Нүхэр Ясновые 1958 ондо СССР-эй Верховно Соведэй депутат болгон һунгаһан байгаабди. Энэ этигэл найдабариимнай Михаил Алексеевич эрхим һайнаар харюулжа байна гэжэ нүхэр Болотов тэмдэглэбэ.

Республикын түрүү предприяти болохо шэлэй заводой коллективэй ажал хүдэлмэри, амжалта тухайнь, абаһан уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ байһан тухайнь хэлэжэ үгөөд, һунгалтын үдэр нүхэр Ясновой түлөө барандаа дуугаа үгэжэ, гүрэн түрынгөө дээдэ засагта һунгахыень уряалба.

КПСС-эй XXII съездын делегат, Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын совхозой директор **Л. Ц. Цыренов** трибунада гарана. Совхозой малшадай, таряашадай, механизаторнуудай туйлаһан амжалтанууд дээрэ тогтожо хэлэбэ.

—Манай совхозой ажалшад нүхэр Ясновой түлөө бүгэдөөрэн дуугаа үгэхэ байһанаа намаар дамжуулан та бүгэдэндэ мэдүүлнэ,—гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Удаань үгэ хэлэһэн Ленинэй орденто ПВЗ-гэй слесарь нүхэр **Лобасюк**, Сэлэнгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Цыренов**, Советскэ Армиин офицер нүхэр **Беседин** гэгшэд һайн һайхан, зүрхэ хүдэлгэмэ үгэнүүдые хэлэжэ, тэдэниие түлөөлһэн коллективүүдэй һунтагшад хүндэтэ кандидат нүхэр Ясновой түлөө нэгэн хүн шэнгеэр дуугаа үгэхэ байһыень мэдүүлбэ.

Ниислэл хотын бүхы студентнэр, залуушуулай зүгһөө үгэ абаһан Бурядай хүдөө ажахын институдай студент нүхэр **Цыреновагай** халуун солгёо баярай үгэнүүд зал соо сууряатана.

—Бурят орномнай экономическашье, культурнашье талаараа һалбаран хүгжэжэ байна. Энээниие гансахан манай институдай ажабайдалда болоһон хубилалтанууд гэршэлнэ. Манай институдта 1958 ондо 1700 хүн һурадаг һаа, мүнөө 2000 гаран студентнэр тоологдоно. Дүрбэн жэл соо 1126 хүн дээдэ мэргэжэлтэй боложо, хүдөө ажахыда хүдэлхэеэ гараа,— гэжэ нүхэр Цыренова хөөрэбэ.

Улан-Удын ажалшадай үмэнэһөө партиин горкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Продайвода** дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ. Улан-Удын ажахын, соёл культурын хүгжэжэ байһан тухай, тухэл маягаа хубилжа, болбосон түхэлтэй боложо байһан тухай тогтобо. Эдэ бүгэдэ амжалта туйлалтанууд имагтал манай партиин, Советскэ правительствын үдэр бүриин анхаралай үрэ дүн гэжэ хэлэбэ. Городой ажалшад коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидат М. А. Ясновой түлөө нэгэн хүн шэнгеэр дуугаа үгэхэнь дамжаггүй гэжэ нүхэр Продайвода мэдүүлбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Михаил Алексеевич Ясновой трибунада ерэхэдэнь зал соо һуугшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар намайе дэбжүүлжэ, айхабтар ехэ этигэл найдабари намда үзүүлбэт. Энээнэйтнай түлөө та бүгэдэндэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт. Танай үзүүлһэн энэ ехэ этигэл найдабариие партиин гэшүүн байһан тулада имагтал манай алдарта Ленинскэ партида хабаадуулнаб. Танай хүндэтэ этигэл найдабариие харюулхын тула бүхы эрдэм бэлигээ, хүсэ шадалаа зорюулхаб,—гэжэ нүхэр Яснов хэлэбэ.

Нүхэр Яснов манай совет арадай эрхилжэ байһан асари ехэ хэрэг, ажал хүдэлмэриин амжалтанууд тухай, СССР-эй дотоодын болон гадаадын байдал тухай тодо һонороор хөөрэжэ үгөө.

Мартагдашагүй энэ уулзалгын түгэсхэлдэ городоймнай оюун бэлигтэ артистнар һонирхолтой концерт һунгагшадта харуулһан байна.

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

Оперо, баледэй театр соо. Трибуна дээрэ М. А. Яснов үгэ хэлэжэ байна.

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБЫЕ БОЛЗОРҺООНЬ УРИД ДҮҮРГЭХЭ

1962 ондо киевэйхидэй абаһан социалис уялганууд

...о дүүргэгдэхэ социалис уялгануудые ...нархозой предприяти ... барилгануудай, ор...уудай ажалшад, мүн ...ой барилгашад абаа. Тэдээн соонь ниигэ...нэ. Ороной экономи...шадань ехээр хүгжөөхэ, арадай байдал һэйжаруулха та... ...С-эй XXII съездын ... асари ехэ Программ... үүсхэл эдэбхи, до...й түсэбөөр хараа... даалгабаринуудые бүри түргэнөөр дүүргэхэ эрмэлзэлгэ үзэгдөөгүй ехээр дэлгэрүүлээ.

Киевэй совнархозой ажалшад арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, продукци бүхы дээрэнь, мүн олонхи гол шухала зүйлнүүдые бүтээхэ жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид, декабриин 27-до дүүргэхэ гэжэ хараалһан байна. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даалгабариие 12 процентээр үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ шиидхэгдээ.

Түсэбһөө гадуур 2000 тонно цемент, 20 километр асбоцементнэ сорго, 4 миллион тэбхэр шифер, 40 мянган метр элдэб янзын бүд, 160 мянган паар арһан гутал түсэбһөө гадуур гаргаха гэжэ хараалагданхай. 9,5 миллион түхэригэй машина бүтээлгын, прибор бүтээлгын продукци болон бусад зүйлнүүд түсэбһөө гадуур гаргагдаха юм.

800 мянган түхэригэй хүдөө ажахын машинанууд ... талаада хэрэгтэй запасной частьнууд түсэбһөө гадуур гаргагдаха байна. Тэрэшэлэн Киев городто байрын гэрнүүдые бариха түсэб болзорһоо урид дүүргэгдэхэ гэжэ шиидхэгдээ.

Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлэй даалгабариие амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө совнархозуудай хоорондо социалис мүрысөө бүри үргэнөөр саашадань дэлгэрүүлхэ уряатайгаар Москвагай областной болон Харьковай совнархозуудай ажалшадта киевэйхид хандаа.

(ТАСС)

Арадай кандидадууд

ТАЛЫН ЭЭЗЭН

Саһан, саһан... Шаргын хүнгэхэн ула доро саһан шаршаганана. Тойроод хэбтэһэн Хэжэнгын тала сагаан хүнжэл дороо дулаахан амжарна. «Саһан,— гэжэ һанахадаа урдань заригад гэгшэ бэлэйбди, харин мүнөө жэлдэ үзэгдөөгүй саһан ороо, тиибэшье һаань, бидэ «хашанха» хабарые һанаа амар хүлеэнэбди»,— гэхэ мэтэ бодол толгой соогоо гүйлгэжэ ябаһан тэрэ хүн, хирэ хирэ хатарша морёо хаанаһааньеб ходо татаһан улаан бургааһаараа шабхуурдаад абана... Хүхэ добые алагад үнгэржэ, уруудуул уруу бүришье түргэн буугаад, баруулжань, Ушхайта тээшэ хатаршаяа залаадхихадаа, өөрынгөө даадаг томодхогдоһон бригадын галнуудай аяар тэрэ баруун тээ миралзан: «Ээ, Цынгэ Буянтуевичнай ерэжэ ябана ха юм, ларыш, түргэлыш»,— гэһэншүүгээр илдамаар эмнин байхадал гэхэнь, сэдьхэлдэнь гансата баясхаланта бодолнуудые дахин түрүүлбэ: «Хүнэй ажабайдал гайхалтайл һайхан дуун шэнги гээшэ ха даа».

...Энэ сэл сагаан Хэжэнгынгээ талаар хатарша морёороо бригадынгаа галнууд тээшэ дүтэлжэ ябахадаа, хэзээ нэгэтэ хэсэ хэнгэрэгэй дуугаар зэдэлэн байһан Хэжэнгын дасанай һуурине алагад үнгэрбэ. Ажабайдалайнь хэһэгүүд тухай һанамжанууд юундэшьеб эндэһээ эхилбэ... Магадгүй, өөрын шалтагаан байжаш болоо юм бэзэ.

...Шэлэ үндэр Шилсанын үбэртэ оршодог Шанаа нютагтай Буянтатан гэжэ жииртэй айлда 1908 ондо зөөлэхэнөөр нюдэгдэһэн бамбагархан хохир дээрэ хүбүүн түрэн мүндэлжэ, хониной арһан мансы соо бууян унтажа хэбтээ һэн.

«Буянтатамнай хүбүүтэйхэн болоол ха, яагаа һайн юм, хүнэй саана хүн, хүлэгэй саана морин гэлсэдэг бэлэй»,— гэхэ мэтээр, хүршэ айлнуудынь хоорондоо хөөрэлдөө һэн гэлсэхэ.

...Оодон хүдэһэн дэгэлтэйхэн баабхай шэдэн наадажа ябадагаа һанаандаа оруулна. Үшөө арба хүрөөгүй ябахаһаа хойшо айл аймагайнгаа хони адуулалсажа, хабарай хашанха сагта хагдаар аһааһан түүдэгэй дэргэдэ нюдэнһөө уһа гүйлгэн, бээрэнхэй һуугдаашье юм бэзэ... Тиигээд нэгэтэ оройнюг болоһон хойно адуулгаһаа бусаад, гэртээ орожо ерэмсээрээ, хоймогоо уушьегүй хоймортоо ошоод хэбтэшэхэдэнь, эхэнь энхэргэн зөөлэхэн гараараа һамнагдаагүй үһынь эльбэжэ үзэн гэхэдээ, харанхалжа унаан алдаа һэн: гал шэнги халуун духань хүлһэ лэбшэшэнхэй байба.

«Ламхайдаа түргэн лэ абаашаха болоо. Буянта, хээр морёо хүллэ»,— гэжэ эхэнь хэлээд, үргэл үргэхэ, юу абаашаха юм гэжэ тухашаршоо һэн. Цынгэ мүнөөнье хүрэтэр Хэжэнгын дасангай алталмал ганжар, үндэр хашаа, бүрүүл сонхонуудые, ламын «үлеэлые» һанаандаа оруулжа ямар нэгэн юумэһээ айһан шэнги болоошо, морёо шангаханаар шабхадаад, бригада тээшээ улам түргөөр хатаруулба.

«Олон лэ жэлнүүд тэрэ сагһаа хойшо үнгэрөө байна даа. Мүнөө минии Дэжидма басаган дасан гэжэ хэлээ һаа, энэш юун гээшэб гэхэ жэшээнэй байна ха юм»,— гэжэ һанаба. Тугаарай холо шэнгеэр миралзажа байһан галнууд улам дүтэлжэ, хажуудань шахуу үзэгдэбэ. «Харанхы саг хаягдажа, халуун наран мандаба»,— гэлсэдэгнай энэл даа. Ямар гэрэлтэй болооб даа энэ нютагнай»...

Гушаад оной эхээр Шанаадаа түрүүшын колхоз тогтоолсоһоноо уламжалан һанаандаа оруулба. «Эгээ тиихэдэ нэгэшье монсогор тракторгүй һэмди, моринньше тармуур гээшэмнай тиихэ үедэ огто харагдаха, олдохогүй зүйл һэмнай даа, харин мүнөө бидэ совхозой морин тармуур үгэхэдэ, тракторайхиинь асагты гэхэ жэшээнэй байна ха юмбибди».

Нэгэтэ үмэ һууһан зониие зарлажа асаруулаад, коммуна болобо гээшэт гэхэдэнь, хүн зон түрүүн абяагүй һуугаад һэн. Зарим шадалтайшуул шархаһаа һэн, харин Цынгэ досоогоо баясажа, үгытэй нүхэдсөрөө эмнилээд: «Маша зүб!»— гэжэ дэмжээ һэн. Зүгөөр нэгэл юумэн Цынгын һанаанда һая болотор ойлгогдодоггүй байба. Үнөөхи коммунадаа ямар нэрэ үгэхэ бэлэйбибди гэжэ хөөрэлдөөнэй гарахада, аймагай дарга Михайловтай ерэлсэһэн нэгэ залуу, үгэтэй хүүртэй хүн бодоод: «Танай коммунада манай аймагай түрүүлэгшэ, хуушанай большевик аша габьяата нүхэр Михайловай нэрэ үгэбэл таараха байна»,— гэхэдэнь зон нюур нюураа харалсаад, зүбшөөхэ баатай болоо һэн. Өөрөошье Михайлов: «Үгы, болигты!» гээгүй, зузаан арһан сүүмхэ соохи саарһа дэбтэрээ шагаажал һуугаа бэлэй. «Тиимэл саг байһан ха юм даа»,— гэжэ Цынгэ Буянтуев бодоно...

Бодолнууд... Юундэшьеб, боролжо соогуур исалан байһан хонид энэ һарын сагаан һүни нюдэндэнь харагдахадал гэбэ. Тэрээн шэнги олон бодолнууд досоонь исална. Шаргынь ула шаршаганана... Шэнээр барижархиһан хашаанууд, гэрнүүд электрын гэрэл соо бии болоно. Энэл даа бригадынь гол бууса...

«Эндэл хонишон нэрэтэй арбаад жэлдэ али болохо шадал соогоо һалираа һэм. Дайнда ябаад үзэхые үзөөд, бусаад байхадаа, колхозой хонин ажахын бригадиршье болоод һайса туршаа һэм, тиихэдээ ажалайнь хүшэр хүндые, даншье урагшагүйгөөр, эмхи муутайгаар үсхэгдэдэгыень муу ухаандаа тэмдэглэжэл, шэбшэжэл ябаһан хүн аабзаб. Теэд тэрэ үедэ иимэ шэнэ янзын эмхидхэл ухаандам орогшогүй һэн. Орохошье эрхэ нүхэсэлэйнь шалтагаан үгы саг бэлэй даа. Харил һүүлэй жэлнүүдтэ хонишон болоод байхадаа, үбһэ тэжээлээ өөһэдөө бэлдэхэ, мяха, нооһоной тоогоор түлбэриинь абаха тухай олон дахин дурадхал оруулаа һэм...»

Ц. Б. БУЯНТУЕВ.

Директор Дондок Дашиевич Дугаровай хүхэ сэмбэ хушалтатай столой саана һууһан Хэжэнгын совхозой ударидахы партийна, ниитын түлөөлэгшэдтэ сэдьхэлээ хүдэлгэн бүхы һанамжаяа хэлэһэниинь нюдэндэнь тон элихэн харагдаадхиба. 1959 оной үбэл һэн. Нэгэ хирэ бүлта абяагүй һуужа байба. Совхозой главна зоотехник Ринчин Хамнаевич Бадмаев хамагһаа түрүүн һууриһаа бодожо:

— Тон зүб. Үшинэйл нигэжэ хүдэлхэ һэмди. Тиихэдэмнай ямаршье хатуу хабар аймшагтай бэшэ.

Һүүлээрнь Дугаров өөрөө бодожо:

— Зүйтэйл ха. Сугларһан дээрэһээ энэ асуудал тобшоор хэлсэжэ, үбһэ тэжээл өөһэдөө бэлдэхын түлөө оньһон техникэ үгэе. Үшөөшье оньһожоруулагдаһан отара эмхидхэхэ тухай хэлсээе...

Тэрэ үдэшэ энэл хатаршаарһа энэл харгыгаараа отарынгаа бууса тээшэ бусажа ябаһан Цынгын сэдьхэл хэзээ хэзээнэйхиһээ хүлгүү, баяртай һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо гурбан лэ жэл үнгэрөө. Теэд оньһожоруулагдаһан ажахын тоосоото бригаданууд Хоринн, Ярууны, Борьёогой, Бичурын талануудаар хэды олон урган бодооб!

Гурбахан жэл соо өөрөө Цынгэ Буянтуевич залуу болошоһон шэнги. «Үнэхөөрөө аяар арбан жэл залуу болошоо бэшэ гүб?»—гэжэ заримдаа һанахадаа: «Үгы, энэ ямар бодолнууд түрэнэ гээшэб»,—гэн, өөрыгөө галхаадаг.

Теэд аяар арбан жэлэй туршада энэ гурбан жэлэй болзор соо бүтээһэндэл, туйлаһандал юумэ хээ һаалди? Хай, үгыл ха даа.

Новосибирскын суута оперно театрын сценэ дээрэһээ түрэл бурят хэлэн дээрээ үгэ хэлээ гү? Хэлээ...

Никита Сергеевич Хрущевтой уулзажа, хэлэһэн үгэ соонь хэһэн хэрэгээрээ магтуулаа гү? Магтуулаа...

Партиин ЦК-гэй орган «Правда» газетэдэхи ажахын тоосоо хонин ажалда нэбтэрүүлхэ тушаа бэшэһэн, тоолон гаргаһан тоо баримтануудынь гараа гү? Гараа...

Зуун хониһоо зуун арбан хурьга абахаб гэһэн уялгаяа жэл бүри дүүргэнэ гү? Дүүргэнэ...

Шэнэ хүсөөр, шэнэ далайсаар сэлгеэ Хэжэнгынгээ үүрые үгтаха бүринь сэдьхэлынь баясана гү? Баясана...

Иимэл хадаа залуу болошоо бэшэ гүт, Цынгэ Буянтуевич! Залуу болохо ушар шалтагаан бии байна даа, дэмыл бэеэ галхаана хат...

Цынгэ Буянтуевич морёо мулталаад, хурьгалха хонидоо һахижа хонохо ёһотой байһан мүн лэ хонишон Аюшеева Балжима гэжэ нэрэтэй өөрыноо нүхэртэй уулзаха гэжэ түрэхэ хонидойнгоо байра уруу ороходонь:

—Амаршалнабди, — гэжэ бүхы отарынхиниинь сугларшанхай шууялдан, түлхисэлдэн гарынь баришаба.

—Һайн даа,—гэжэ хэлээд лэ, нюдэнэйнгөө нёлбоһо барижа шадаагүйдөө аягүйрхэн, Цынгэ Буянтуевич һулашагаар гэрэлтүүлэгдэһэн хашаагай булан руу орожо, хонидоо хараашаа болоо һэн.

Хэжэнгын совхозой түбэй клуб соо сугларһан олон жэлдэ тэрээнтэй суггаа хүдэлһэншье наһатай зоной, үшөө залуу зонойшье хүнхинэн байһаниинь гэнтэ Цынгэ Буянтуевичын шэхэндэ тон элеэр дахин дуулдажа эхилбэ. Тэдэнэй урдаһаа хаража, үндэр сценын саана һууһадаашье ямаршьеб далитай болошоһон шэнги өөрыгөө бодожо һуугаа... Далитай хүн болоол ха юм... Энэ үдэшын суглаан дээрэ үгэ хэлэшэд:

Парткомой секретарь Б. Содномов:

— Би СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар манай совхозой үүсхэлшэ хонишон Цынгэ Буянтуевич Буянтуевые дэбжүүлхые дурадханаб.

Директор А. Матвеев:

— Манай совхозой ажалшадай зүгһөө Цынгэ Буянтуевай кандидатурые дурадханаб.

Өөртэйнь наһаараа суггаа ажаллаһан Шойнжур Цыренжапов:

—Депутадаар һунгагдаха ёһотойл хүмнай манай дундаһаа олдобо, дэбжүүлэгдэбэ. Далитайл хүн гээшэ.

Альга ташалган, удаан альга ташалган... Тугаарай эли хаража һууһан хүнүүдэйнь шэг шарайнь манарһаар мандаржа, Цынгын нюдэндэ пэгэ хирэ харагдахаяа болёо һэн...

Зүб лэ хэлээ даа үбгэн Шойнжур Цыренжапов! Цынгэ Буянтуевичнай далитайл хүн болоо. Энэ дали—ажалай дали мүн, бүхы хүсэл эрмэлзэлээ гамнангүй арадайнгаа аша туһада оролдожо олоһон далинь Хэжэнгын голой юрын хонишон, ажахын тоосоото оньһожоруулагдаһан бригаданнуудые эмхидхэхэ талаар үүсхэлшэдэй нэгэн Цынгэ Буянтуевич Буянтуевые аяар дээшэнь арадай этигэлээр үргэбэ лэ... Тиимэл хадань гэртээ бусажа ябахадаа тэрэнэй өөрынгөө бүхы ажабайдалые ямар нэгэн хүнгэн аяатай дуун шэнгеэр бадаг бадагаарнь һанан дурсажа ябаһаниинь гайхалтай бэшэ гү?

Мүнөө Цынгэ Буянтуевай ударидалга доро ажаллажа байһан томодхогдоһон бригадада халуун хаһань хүрэжэ ерэнхэй: хурьга абалган түлэг дундаа. Үдэр һүниие илгангүй хонинһоо зун дунда шарга дээрэ һурилһэн эрхим үбһэеэ шэрэнэ, абаһан хурьгадаа гарзалангүйгөөр харууһална, унагалха гүүнэй шуһаар хонидоо тарижа олоор эхирлүүлнэ, түргөөр, томожоруулхын тулада аарсашье уулгаад үзэнэ.

Манай Цынгэ Буянтуевай бригадада ерэхэдэ, нюргаар үндэр бэшэшье һаа, хүри улаан шарайтай, хүдэр бүдүүн хүдэлмэришэ гартай хүн урин янза харуулан, урдаһаамнай энеэбхилэн угтажа байгаа һэн... Тиихэдэнь бэлигтэй залуу поэт Дондок Улзытуевай «Сагаан һара» гэжэ Цынгэ Буянтуевта зорюулагдаһан поэмэ соохоо иимэ мүрнүүд эжэлүүдгүй һанаандам ороо бэлэй:

Галтай хүхюун нюдэд,
Габшагай солбон бэе.
Гартаа аса бариһан
Гайтай сарюун үбгэн...
Энэ манай Цынгэ,
Шэнэ сагай Цынгэ...

Гар гараа барисалдажа хонинойнь байра харанабди. «Эндэ коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Цынгэ Буянтуевай бригада ажаллана» гэһэн аржагар томоор бэшээтэй уряал угтана...

Удаан лэ хөөрэлдөөбди Цынгэ Буянтуевичтай. Ябаха дээрэмнай бригадирай орлогшо, дээдэ һургуулитай Ким Маханчеев иигэжэ хэлэбэ:

— Һүүлэй үедэ манай бригадада үдэртөө гурба—дүрбэ дахин корреспондентнүүд, журналистнууд, уран зохёолшодшье ерэдэг болоо, юрэдөөл, наашаланхайбди...

Тиимэ, Цынгэ Буянтуевич далита ажалаараа орон доторoo суурханхай ха юм. Тиимэл хадань арад зон тэрээндэ этигэжэ, дээдын органдо дэбжүүлээ, тиимэл хадань СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат бурят арадай эрхим хүбүүн Цынгэ Буянтуевич Буянтуевай түлөө һунгагшад булта дуугаа үгэхэнь дамжаггүй.

Ж. БАДМАЕВ,
А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ.

Хори.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумые угтуул...

БҮХЫ ҺАЛБАРИНУУДА... АЖАХЫН ТООСООНДО ОРУУЛ...

Зэдын аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаанһаа

Ажахын тоосоон! Энээниие амжалтын түлхюур гэжэ хэлсэнэбди. Үнгэрэгшэ жэлдэ Зэдын аймагай олохон ажахынууд хонишодой томодхогдоһон бригадануудые эмхидхэжэ, ажалаа шэнэ гуримаар эрхилдэг болоо һэн. Тиигэжэ тэдэнэй олонхинь һайн үрэ дүн туйлаа. Һаяхан болоһон аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ ажахын тоосоон тухай асуудал табигдажа, КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр В. Лысов элидхэл хэбэ.

Тусхайлан хэлэхэдэ, «Дружба» колхозой нүхэр Морозовой хүтэлбэрилдэг ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригада жэлэй туршада мяха абаха түсэбөө 114 процент, нооһо тушаалгаар 118 процент дүүргээ. Зун, намарай үедэ бэлшээриин газарые зүбөөр хэрэглэһэнэй ашаар малайнгаа шэгнүүрэй нэмэлтын центнер бүридэ 34—60 түхэригэй орондо 30 түхэриг 74 мүнгэ гаргашалаа. Абтаһан нооһонойнь өөрынь үнэ сэн горьтой химдарһан юм. Ажалаа шэнэ гуримаар эмхидхэжэ байһан тус бригадынхид өөһэдынгөө хүсөөр 2300 центнер бүдүүн тэжээл бэлдэжэ абаад, үбэлжэлгын үедэ хони, хурьгадаа һайнаар ондо оруулжа байнхай.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз бүхы һалбаринуудаа ажахын тоосоондо оруулаа. Энэ артель урдань мал, таряан ажалай продуктнуудые абахадаа гаргаша ехээр хэдэг байһанаа, үнгэрэгшэ жэлдэ 60 гаран мянган түхэригэй мүнгэ зөөри алмаа. Ажахын тоосоондо ороһон мал ажалай фермэ, бригадануудай дүй дүршэл аймаг доторoo жэшээ боложо үгэмөөр. Яахадааб гэхэдэ, хүдөө ажахын продуктнуудые өөрын үнэ сэн ехэтэйгээр абадаг ажахынууд эндэ үшөөл олон байна. Жэшээлхэдэ, «Мир» колхоздо центнер һүнэй өөрынь үнэ сэн 19 түхэригтэ хүрэнэ. Центнер һү хори шахуу түхэригөөр һаажа абаад, арба гаран түхэригөөр худалдахада колхоз хаанаһаа олзотой байхаб! Абтаһан һүн ашаяа харюулнагүй гээшэл. Гансашье мал ажалай бэшэ, харин таряан ажалай продуктнуудые абалгада мүнгэ зөөри ехээр гаргашалдаг ажахынууд аймаг догор олон.

Иимэ байдалһаа мултаран гараха арга — ажахын тоосоон бшуу. Аймагай партийна эдэбхитэд энэ асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ онсо анхарал хандуулбад. «Мир» колхозой түрүүлэгшэ Р. Яковлев элидхэлэй һүүлдэ түрүүлэн үгэ абахадаа:

— Нёдондо манай колхоздо хонидой жэжэ отаранууд томодхогдожо 10 бригада эмхидхэгдээ. Тиигээд тус тустань 900—1200 толгой хони, түлгэнүүд даалгагдаһан байгаа. Шэнэ гуримда ороһон бригаданууд ажал хүдэлмэридөө эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Энэ аргые бүри үргэнөөр хэрэглэхэбди. Эбэртэ бодо малай тусхай бригаданууд эмхидхэгдэжэ, ажахын тоосоондо оруулагдаха юм,— гэбэ. Тус колхоздо эмхидхэгдэхэ хонишодой гурбан томо бригаданuудта 1000—1000 га таряалангай, 200 га сабшалангай газар, 3—4 трактор даалгагдажа үгтэхэ болоно. Эбэртэ бодо малай бригаданууд 250—300 га сабшалангай, гадна таряалангай газар даажа абаад тарилга хэхэ байна. Жэшээнь, хоёрдохи бригадынхид 1400 гектарта тарилга хэхэ, тэрэнэйнгээ 260 гектарта кукуруза, 136 га ячмень, 100 га донник болон бусад ургамалнуудые тарижа ургуулха даалгабаритай. Тиихэдэ оро... ряа таридаг тусхай б... нууд бии болохо.

Таряалангай газар... үрэтэйгөөр хэрэглэхэ... Борьёогой совхозой ... Б. Хомутов тоггобо. Т... хы мүнөө жэлдэ мяха... гые нёдондонойхиһоо... центээр, һү — 19, нооһ... процентээр дээшэлүүл... раална.

Мал ажалай продук... элбэгжүүлхын тулада ... малда тэжээл ехээр ... хэгдэхэ. 1962 ондо ... гай газар 1800 гектар... гэдхэгдэхэ. Бүхы та... гайнь хахадта шахуу... лэй ургамалнууд — ... горох, бобы, кукуруза ... даха байна. Таряалан... зарые зүбөөр хубаар... ашаар борьёогойхид ... дэ 39 мянган центнер ... лэй единицэ абаха. ... хэдэ 670 гаран гектар ... газар Зэдэ голой т... элдүүрилэгдэжэ, ку... талмай үргэдхэгдэхэ ...

Үнгэрһэн жэлдэ ХХ... съездын нэрэмжэтэ ... 31 жэжэ отаранууд т... дожо, 8 бригада бол... байгаа. Олонхинь һ... дүн туйлаа. Колхоз... хонишод И. Вершин... Хохлов гэгшэдэй хүт... дэг бригаданууд аба... нер нооһоной өөрынь ... гые 136—170 түхэригт... химдаруулаа. Тус ажа... зорилгонууд тухай ту... зой түрүүлэгшэ нүхэ... лин хөөрэжэ үгөө.

Залуу үетэниие зү... мүүжүүлхэ, мал ажа... мэргэжэлтэдые олоор ... хэхэ тухай «Октяб... совхозой парторга... секретарь Ж. Лумбун... нинэй нэрэмжэтэ ... Наринай отделениин ... ник И. Григорьев гэл... лэбэ. Ажахын тоосоон... һон бригадануудые мэ... тэдтэ даалгажа үгэх... дурадхал нүхэр Г... оруулаа. Энээниень ... ла хабаадагшад һа...

Зэдын колхоз, со... энэ оной түрүүшын к... бүхы һалбаринуудаа ... тоосоондо оруулха ... ябуулгануудые хараа...

Т. Гармаев, манай...

БИЧУРА

Ара Хэрээтын Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо суглаан боложо, социалис мүрысөөнэй дүн соггологдобо. Малай үбэлжэлгэ, түл абалгын үедэ һайнаар хүдэлмэрилһэн аймсоведэй депутат Даба Санжиевич Номликовой даадаг отара үнэн сэхэ ажалаараа шалгаржа, 100 хонин бүриһөө 74 хурьга абажа түлжүүлээ.

Энэ отарынхидта дамжуулгын вымпел, 20 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаба.

Үбэлэй сагта абаһан хурьгадаа гарзада оруулангүйгөөр түлжүүлжэ байһан Иван Бунтаровай даадаг отарынхид хоёрдохи һуурида гаража, 15 түхэриг мүнгөөр шагнагдаа.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын болотор эдэ хонишод түл абалгаяа дүүргэхэ зорилго табиба.

Н. Куртошин.

МУХАРШЭБЭР

Эрхим малшад Д. Б. Цыбикжановай, Ц. Ц. Цыреновагай отарынхид (Суулгын совхоз) нёдондо жэл ажахын тоосоондо ороһон юм. Тэрэнэй ашаар зун, намартаа хонидоо шадамар бэрхээр адуулжа, үбһэ тэжээл элбэгээр бэлдэжэ абаһан байна. Мүнөө хонидынь хүсэ тамираа алдаагүй, тобир дорюун хурьгадшье абтана. Нүхэр Цыбикжановай отарынхид 650 толгой хониһоо 450 хурьга, тиихэдэ Ц. Ц. Цыреновагай бригада 1000 эхэ хониһоо 700 гаран хурьга абаад байна.

Д. Батомункуев.

Кварталай уялга—мартын 1...

Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ һү абаха, гүрэндэ худалдаха уялгануудаа болзорһоонь уридшалан дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн Заиграйн аймагай һаалишадай хоорондо үргэдэн дэлгэржэ байна. Һаалишадай мүрысөө бүри эршэдхэхын тула партиин райком, аймгүйсэдком һү һаалга, гүрэндэ худалдалгын дүнгые арбан хоног бүри гаргадаг болоо.

Энэ мүрысөө партиин XXI съездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишад үүсхэһэн байна. Тэдэнэр гүрэндэ һү худалдаха кварталайнгаа уялга бүгэдэ арадай һайндэр — СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэр болотор сүм дүүргэхэ гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, аймагайнгаа бүхы һаалишадта хандаа һэн.

Тэрэ уряа хаа хаанагүй дэмжэгдэнэ, түрүүшын һайн үрэтэй амжалта туйлагдажа захалаа. Энэ хэрэгтэ илангаяа эдэбхитэй шударгыгаар Онохойн совхозой һаалишад оролсобо. Ажахын түрүү һаалишад Рыгзема Дылыкова, Жамсо Хоборков гэгшад үнгэрһ... рэй туршада ... риһөө дү... 70—70 ки... һааһан бай... жэ ажалла... нүхэд феврал... бүриһөө адаг... килограмм һү... байха. Ниит... үшөөл дурда... моор.

Заиграйн ... жэлэйнгээ ... баелүүлхын ... ри эгээл үү... табижа ... худална. Энэ... шаалтай.

Н. К...

Гурбан үдэрэй семинар болобо

КПСС-эй обкомдо партиин горком, райкомуудай эмхидхэлэй таһагай хүдэлмэрилэгшэдэй гурбан үдэрэй семинар боложо үнгэрбэ. Партийна комитедүүдтэ бии болгогдоһон штатнабэшэ таһагуудые даагшад, партийна комиссинуудай түрүүлэгшэнэр байһал семинарта уригдаһан юм.

Семинарта хабаадагшад «Москва хотодо болоһон зүблөөнэй дүнгүүд, партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэри һайжаруулха зорилгонууд» гэһэн партиин обкомой партийна органуудай таһагые даагша нүхэр **Д. Д. Эрдыниевэй** элидхэл зүбшэн хэлсэбэд.

Партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриингөө дүршэл тухай КПСС-эй Кяхтын райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша нүхэр **Цыбиков,** КПСС-эй Ярууны райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша нүхэр **Эрдынеев,** КПСС-эй Бичурын райкомой эхэнэрнүүдэй дунда хүдэлмэри ябуулха штатнабэшэ таһагые даагша нүхэр **Лахарева,** КПСС-эй Бичурын райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша нүхэр **Гармаев,** КПСС-эй Сэлэнгын райкомой инструктор нүхэр **Агарков,** КПСС-эй Хоринн райкомой инструктор нүхэр **Цымпилов,** КПСС-эй Прибайкалиин райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша нүхэр **Нечаев,** КПСС-эй Железнодорожно райкомой штатнабэшэ һургуулиин таһагые даагша нүхэр **Рыжова** болон бусад үгэ хэлэбэд.

Закаменай аймагай Цакир тосхондо, Зэдэ станцида партийна организацинуудай секретарьнуудай совет бии болгогдоод, һонирхолтой хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Тэрээн тухай тэндэхи партийна организацинуудай секретарьнуудай соведүүдэй түрүүлэгшэнэр нүхэд **Иванова** **Попов** хоёр хөөрэжэ үгэбэд.

Республика доторнай партиин райкомуудай штатнабэшэ хүдөө ажахын 17 таһагууд хүдэлдэг. КПСС-эй Ахын райкомой хүдөө ажахын штатнабэшэ таһагые даагша нүхэр **Целовальников** семинарта хабаадагшадта ажал хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тухай хэлэбэ.

«Һүнэй фермэ, тракторно-таряан ажалай бригадада ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ тухай» Мухаршэбэрэй «Эрдэм» совхозой директор нүхэр **Доржиев,** «КПСС-эй XXII съезд, соёл сурталай хүдэлмэри эрид һайжаруулха талаар партийна организацинуудай зорилгонууд тухай» партиин обкомой секретарь нүхэр **Лубсанов,** «Республикымнай промышленностиин саашанхи хүгжэлтэ тухай» партиин обкомой промышленно -транспортна таһагые даагша нүхэр **Эрдынеев** элидхэлнүүдые хэбэ.

В. ШАБАГОРОВ.

Оролдолго гарган...

Аймагай түбтэ гү, али колхоздо болоһон малшадай суглаанда байгаа һаа, манай колхозой түрүү малшан Содном Хандажановай нэрые дуулахал байхат. Энэ нүхэрнай нёдондо өөрынгөө һайн дураар ажахын тоосоондо ороһон мяханай фермэдэ ошоод, ехэ үүсхэл, оролдолго гаргажа һайн амжалта туйлаа юм.

Үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэр Хандажанов 250 толгой эбэртэ бодо мал шахан таргалуулаад, гүрэндэ худалдаа. Тэрэнэй адуулһан малай шэгнүүр үдэр бүри 900—950 граммаар нэмэһэн байба. Тиихэдэ нэгэ килограмм шэгнүүрэй нэмэлгэдэ миил 4,5 тэжээлэй единицэ гаргашалагдаһан байха. Энэ хайшан гээд туйлагдааб гэхэдэ, Содном Хандажанов үнэтэ тэжээл багаар хэрэглээд, малаа зүбөөр харууһалдаг, бэлшээлэг юм. Тиин тэрэмнай бага гаргаша хээд, химда сэнтэй, һайн шанартай мяха абана гээшэ.

Содном Хандажанов шэнгеэр ажал хүдэлмэридөө үнэн зүрхэнһөө хандажа, бүгэдэндэ үльгэр жэшээ харуулан хүдэлдэг малшад олон. Партиин XXII съездын һүүлээр түрүү колхознигууд, тэрэ тоодо олон коммунистнар мал ажал дээрэ хүдэлхэеэ гараа юм. Һая бии болгогдоһон ажахын тоосоото мяханай фермэ дээрэ Содном Хандажановһаа гадна үшөө коммунистнар Ханда Абидуева, Бадма Будаев болон бусад ошонхой. Тэдэнэр өөһэдөө жэшээтэ һайнаар хүдэлхэһөө гадна, бэшэ нүхэдтэеэ дүй дүршэлөө хубаалдан, партиин XXII съездын материалнуудые, колхозник бүхэнэй уялга зорилгонуудые ойлгуулжа үгэдэг. Тиин колхознай үнгэрэгшэ жэлдэ гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ һэн.

Баһал нёдондо жэлдэ гүрэндэ һү худалдаха түсэбнай болзорһоо урид дүүргэгдэжэ, түсэбһөө гадуур хэдэн зуун центнер һүн худалдагдаһан байха. Тэрэ амжалта туйлалгада һүнэй фермын мал адуулагша коммунист Доржо Цыденовэй габьяа бага бэшэ. Тэрэмнай зарим нэгэ малшан шэнги адуу малаа гаргажа туужархёод, молоной һүүдэртэ амаржа хэбтэдэг хүн бэшэ. Бэлшээриингээ һайн ногоотой газарые бэдэржэ байгаад, үдэр һүнигүй үнеэдээ харууһалдаг хүн юм.

Манай колхознигуудай дунда СССР-эй Верховно Соведэй болохоёо байгаа һунгалтын, КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй хүндэлэлдэ социалис мүрысөөн улам үргэнөөр дэлгэржэ байна. Колхознай гүрэндэ мяха худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб үни дүүргээд, һунгалтын үдэр болотор хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

П. Щукин,
Закаменай «Победа» колхозой парторганизациин секретарь.

КАБАРДИНО-БАЛ... АССР. Баксанска ра... ря коммунизма» кол... лиин фермэ эдлүүри... 100 гектар бүридэ З... һү абаһан байна. ... фермэдэ һү һаали ул... нэ. КПСС-эй ЦК-гэй ... байгаа Пленумэй ... эндэхи малшад феврал... рэндэ 60 тонно һү ... уялга абаа. Зураг дээ... коммунизма» колхо... һаалишадай нэгэн, ... ЦК-гэй Пленумые эрх... таха мүрысөө үүсхэ... Горнева.

ТАСС-эй фото...

...ОНИИН ССР. Финскэ ...ые дээрэхи гоё һайхан ...эршодог Нарва-Иыэсуу ...ондо колхоз хоорон... амаралтын шэнэ байшан ...гдэ. Эндэ амаржа байһан хүдөө ажахын олон ажалшад колхозуудай гаргашаар путевконуудые абаһан байна. Зураг дээрэ: колхоз хоорондын амаралтын байшан.

ТАСС-эй фотохронико.

КОММУНИЗМЫН ХҮН ТУХАЙ

Багашуулай уран зохёолдо—онсо анхарал!

Бидэ гайхамшагта гоё, коммунизм байгуулгын үе сагта ажаһуунабди. Имэ һайхан үе сагые харуулха гээшэ манай уран зохёолой эгээл шухала хэрэг мүн. Илангаяа үхибүүдтэ зорюулагдаһан уран зохёолой үүргэ улам дээшэлбэ.

Манай Бурядай номой хэблэл гансахан 1961 ондо 180 ном хэблэжэ гаргаба. Тэдэнэй дунда багашуулда зорюулагдаһан имэ номууд бии: Цокто Номтоевой «Далинууд» гэжэ повесть, Цэдэн Галсановай «Балшар жаахан баргажанаархин», Цырендулма Дондоковагай «Майн сэсэгүүд», Гунга Чимитовэй «Мэхэтэй шандаган»., Цырен-Базар Бадмаевай «Эхир хүбүүд», Шираб Нимбуевай «Зоригтой хоёр» шүлэгүүдэй суглуулбаринууд болон бусад номууд болоно.

Бурядай үхибүүдэй уран зохёол өөрынгөө һайн һайхан үг гарбалтай. Тэрэнэй үндэһые манай ахамад уран зохёолшод Хоца Намсараев, Бавасан Абидуев хоёр табиһан байна. Саашадаа үхибүүдтэ зорюулагдаһан уран зохёол ехэл түргэнөөр хүгжөө һэн. Энэншье гайхалгүй. Бухы арадаймнай ажабайдал һайжараа ха юм, гадна манай уран зохёол ородой зохёолһоо аша үрэ ехэтэй һургаал абаа. Мүн лэ тэрэ үедэ манай литературада үхибүүдтэ зорюулагдаһан зохёолнууд —үльгэр, онтохон, таабари, дуун, зүжэг, шүлэг ехэл олоор гаргагша бэлэй.

Харин мүнөө үхибүүдтэ ахамад уран зохёолшодоймнай зорюулжа бэшэхээ болиһониинь гомдолтой. Арадтаа мэдээжэ уран зохёолшо-үльгэршэн Аполлон Торсевой үхибүүдтэ зорюулагдаһан һүүлшын «Ажалша тоншуул» гэжэ ном аяар 1958 ондо гараһан байха. Энэ ном соонь һонирхолтойшье, найруулгыншье талаар зохид онтохонууд ороо һэн. Тиихэдэ Аполлон Шадаевай «Эдир ангуушад» гэжэ рассказуудай ном 1957 ондо гараа һэн... Чимит Цыдендамбаев, Даширабдан Батожабай, Барадий Мунгонов, мүн бусадшье томо зохёолшоднай һүүлшын үедэ үхибүүдтэ зорюулжа бэшэнэгүй.

Гэбэшье, һүүлшын арбаад жэлнүүдтэ эдир уншагшадта зорюулжа поэдүүд Ц-Б. Бадмаев, Д. Жалсараев, Г. Чимитов, А. Жамбалон, А. Мангатханов, прозаигууд Г. Бадмаева, Б. Шойдоков, В. Лубсанов бэшэнэ.

Цырен-Базар Бадмаевай зохёолнууд үхибүүдтэ яһала мэдээжэ болонхой. Поэт арба гаран номуудые дүүнэртээ зорюулаа. Тэрэнэй номууд гансашье Улан-Удэдэ бэшэ, мүн Эрхүүдэ, Чита, Москвада хэблэгдэнэ.

Үхибүүдтэ зорюулжа, олохон ном гаргаһан поэт Дамба Жалсараев дүүнэртэеэ хөөрэлдэхэдөө, тэдээндэ ута унжагай һургаал уншангүй, харин тэдэнэй хэрэгүүд тухай шадамараар бэшэжэ, багашуулые өөһэдөө тобшолол хэхыень баадхана.

Һүүлшын жэлнүүдтэ ехэл урматайгаар үхибүүд тухай Гунга Чимитов бэшэнэ. Тэрэнэй «Сэсэгхэнэй нүхэд» болон «Мэхэтэй шандаган» гэжэ номууд соонь һанаанһаа абаһан юумэн байхагүй, харин бүгэдэ ажабайдалһаа абтаһан байна. Поэт түрэлхи хэлээ һайн мэдэдэг, тон шадамараар хэрэглэдэг. Шүлэгүүд соохи үгэ бүхэниинь һүури һүуридаа байнхай. Мүн өөрын бэшэгэй маягтай. Ухаанда хадуугдамаар тон онол образууд шүлэгүүд соонь бии. «Мэхэтэй шандаган» гэжэ үльгэрөө поэт иигэжэ дүүргэнэ:

Улаан бургааһандал түргэн
Ургажа ябаһан үхибүүдни,
Үльгэрэймнай үзүүрые
Үнэгэн таһа хазабал даа.
Онтохоноймнай үзүүрые
Охотноон таһа хазабал даа.
Удаадахи үльгэрөө зохёожо,
Уншажа тандаа үгэхэлби.
Хонгор һайхан нүхэдни
Хожом уулзатараа—баяртай.

Эдир уншагшын энээниие хүлеэн ябахань дамжаггүй. Һүүлшын жэлнүүдтэ багашуулда зорюулагдаһан номууд яһала олоор хэблэлһээ гараа. Энэнь маанадые баясуулна. Гэбэшье, олохон номуудынь сэгнэлтэ абанагүй. Шүүмжэлэгшэднай энээниие (хэды дахин хэлэгдэһэн юумые) анхаралдаа абахаяа яагшаб?

Жэшээлхэдэ, үхибүүдэй литературада поэт Шираб Нимбуев үнинэй ажаллана. Тэрэнэй зохёолнууд тухай бэшэгдэһэн статьянууд эгсэ һанагданагүйл.

Нүгөө талаһаа үхибүүдэй залуу поэт, прозаигуудай зохёолнууд сэгнэлтэдэ хүртэнэгүй, ахамад уран зохёолшоднай тэдээндэ һургаал заанагүй. Энээнһээшье боложо магад, залуушуулнай үхибүүдтэ зорюулжа бэшэнэгүй. Бэшэдэг байгаа һаа, бэшэхээ болишоно. Хаража үзэгтыл даа. 1957—58 онуудта яһала һайн номуудые «Суранзан» — Владимир Жалсанов, «Гуурһанай гурбан нюуса» Дондок Улзытуев гэгшэд гаргаа һэн. Теэд мүнөө эдэ хоёроймнай алининшье үхибүүдэй зохёолнуудые бэшэхээ болишонхой. Гэлэгма Бадмаева, Бадма Шойдоков һонирхолтой номуудые бэшээ һэн. Юундэ мүнөө тэдэнэй шэнэ номууд хэблэгдэнэгүйб? Уран зохёолшодоймнай Союз үхибүүдэй литературада анхаралаа табинагүй. Саг соонь залуушуулда туһалнагүй, тэдэнэй зохёолнууд зүбшэн хэлсэгдэнэгүй.

Багашуулай литературада зорюулагдажа, энэ жэлдэ үнгэргэгдэхэ конференци хэрэгтэйшье, туһатайшье байха гэжэ һанагдана. Конференци дээрэ манай багашуулай литературын шухалын шухала асуудалнууд табигдаха ёһотой. Энэ ехэ хөөрэлдөөн дээрэ үхибүүдэй рассказ, драматурги тухай асуудал табигдаха ёһотой. Юундэ манай театрнуудта буряад хэлэн дээрэ үхибүүдтэ зорюулагдаһан нэгэшье зүжэг табигданагүйб?

Һайн ном хадаа һонирхон уншагдадаг, мартагдашагүй эли тодо ушарнуудые ухаа ойндо үлээдэг, бодомжолхые баадхадаг, һургаал үгэдэг гээшэ. Тиимэл шанар шэнжэнүүдтэй хоёр ном тухай дэлгэрэнгыгээр мүнөө хөөрэе.

«Балшар жаахан баргажанаархин» гэжэ үхибүүд тухай үлхэмэл шүлэгүүдэй ном манай элитэ поэт Цэдэн Галсанов бэшэнхэй.

Үхибүүдэй үдэр бүриин ажабайдал тухай, тэдэнэй һанал бодол тухай уран гоёор, шогложо байгаад поэт бэшэнэ. Энэ тон хүхюутэй ном. Поэт мүнөөнэймнай үхибүүдые зүбөөр харуулна:

Аяар Алла нютагай
Аюшын Баярта ухаамгай...
Дүрбэтэй болоһон Баяртаа,
Дүрээ абхуулжа байтараа:
— Коммунизмын үедэ фотографи
Хайшаа байхаб!—гэжэ асуубал.
Абань тороһондоо, харааба:
— Аалаяр! Шууяжал байхаш!...

...Хурсал байна эдэ жаахан
Хурамхаанаархин—
баргажанаархин!

—Нохой даһаа!..—гэһэн ноёрхуу абяа дуулаад, поэдэймнай эрьен гэһээнь, хойнонь элжэгэ бэшэ... нохой хүллэһэн, эрхын шэнзэн бэетэй, эрэ хонгор дуутай хүн һархигархан шарга дээрэ һабатай уһа салгидхан, һабхагархан хурьган нохойгоо һабандуулжа ябаба:

— Һэй-лөө!—гээд модоо
далайхадань,

Һэб-һэбхэн тэрэнь жороолно.
Һэгэлдэг хүбүүн намайе хүсөөд,
Һэгшэжэ, убайгүйгөөр зорёолно.

Эдэ хүхюутэй мүрнүүд ямар гоё бэ! Үхибүүн иимэшүү, тэрэнэй хөөрхэн аашануудые, юрын ажабайдалые харуулһан зохёолнуудые зүрхэндэө ехэ дүтөөр һанажа абадаг.

Цэдэн Галсановай «Балшар жаахан баргажанаархин» гэжэ номой бии болоһониинь манай поэзидэ, илангаяа үхибүүдтэ зорюулһан поэзидэ баясуулма үзэгдэл болоно.

Мүн иимэ сэгнэлтэ Цырендулма Дондоковагай «Майн сэсэгүүд» гэжэ номдонь үгэжэ болоно. Һонирхолтой ном соогоо бэлигтэй поэтесса үхибүүдтэеэ Ленин, түрэл парти тухайгаа, хэн һайн, хэн мууб?—гэһэн тухай, үнэн худал хоёр тухай ехэ шадамараар хөөрэлдэнэ.

Огторгойн одо мүшэдһөө олон
нюдөөр
Обёорнобди, энхэрнэбди танаа —
Ленин.
Огторгойн сэнхир гүнһөө үлүү
гүнзэгыгөөр
Дурланабди, хүндэлнэбди танаа—
Ленин,—гэжэ

байгаад, Ленинэй дүрые үшөө үшөө дахин поэтесса мүнхэлнэ.

«Майн сэсэгүүд» соо дүшэ гаран шүлэгүүд оронхой. Найруулгынгаа (формынгоо) талаар нэн түрүүн «Дэб—дэбхэн Сэндэмэхэн», «Шүүр-нибшүүр» хоёр ехэ һонин. Эдэ шүлэгүүд ганса абяа дууряана бэшэ, мүн үхибүүдэй юу хэжэ байһые, хайшан гэһые эли тодоор зураглан харуулна. Эдэ һонирхолтой туршалгые манай үхибүүдэй поэзидэ үргэнөөр дэлгэрүүлээ һаа, һайн байха гэжэ һананаб. Эдэниие сээжэлдэхэдэ ехэ бэлэн, уншахадашье эли тодо, ойлгосотой.

Газаагуур—хаа хаагуур —
Хорёогой саагуур,
Хорголдолсоо багашуул
Шүүр-нибшүүр,
Хаанабта нүхэдүүд?
Заа ехэ забһараар,
Заха газараар
Замханхай нюдэхэнүүд —
Шүүр-нибшүүр, хаанабта
нүхэдүүд?

***

Багашуулай литература үхибүүдые коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлгэдэ үндэр дээдын, хүндэтэй, харюусалгатайшье үүргэ дүүргэхэ ёһотой.

Манай үхибүүдтэ зорюулжа бэшэдэг уран зохёолнуудые коммунизмда ажаһууха зон тухай бэлигтэй зохёолнуудые бэшэхыень уряалха зуураа, уран зохёолшодоймнай Союзда, номой хэблэлдэ, «Байгал» журналда, газетануудта иигэжэ хандахаар байна: «БАГАШУУЛАЙ ЛИТЕРАТУРАДА ОНСО АНХАРАЛ ТАБИДАГ БОЛОЕЛ!».

В. БИЛЬДУШКИНОВ.

...наһан малгайгаа абаха тухагүй...

...эртэ урда сагһаа ...рят зон ажалша бэр...гай шуранаар хү...нүүдээ магтан хэл...шэ.

...ье колхоз, совхозуу...тэ, фермэ, отарануу...һаатнай, үдэр һүниие ...й, нам һуужа аяга сай ...гүй гэхээр хүдэлдэг ...онишодтой ушархат. ...ринн аймагай Анаа...озой алишье фермэдэ ...мэ, «унаһан малгай...та сүлөө тухагүй»— ...лжэлгын, түл абал...тар халуун хүдэлмэ...а түлэг дундаа ябаба.

...фермын үнинэй суур...ишон коммунист Ни...оковой даадаг брига...й ажал, хэрэгүүд ту...угэ хөөрэмөөр гэжэ...

...орск тосхонһоо зүүл... ябажа, хой...ходо харгыһаа 2—3 ...газарта Обото гэжэ ...руун талада малай ...о, хоёр байратай ута ...оо харагдаха. Эгээл ...р Дондоковой бригада...хай. Бригадынь 600 ...удэр һүнигүй хурь...лээдгүй харюусал... ороод байна. Февра...ой мэдээгээр эндэ ...гаран хурьгад аб...шье тарза хоролто... түлжүүлэгдэнэ. Хонидыншье хүсэ шадалаа ехэ табягүй.

Бригадынхид нёдондо ажахын тоосоондо ороод, даажэ абаһан сабшалан дээрэһээ үбһэ сабшажа бэлдээд, тэрэнээ хорёодоо асаржа хаажархинхай. Мүнөө ямаршье шанга хүйтэн, һалхи шуурганай болоходо хонидоо нэмэри дулаан байрада оруулжа, дурань соонь һайхан үбһэ эдюулээд, һанаа амар һууна бшуу. Шэмэрүүн хүйтэнэй саг шоморжо, уринай амин унажа эхилээ, теэд бригадынхидай газаа үшөө задалагдаагүй мантан томо хэдэн һуринүүд тэбхылдэжэ байна.

Тус бригадын дүршэлтэй хонишод Дондок Жимбиев, тэрэнэй хани нүхэр Бүтыд Чимитова гэгшэдэй отарада олон хонид түрөөд, хурьгадынь һайнаар түлжүүлэгдэнэ. Эдэнэр 300 эхэ хонидһоо 300 гаран хурьга абаа гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүриһөө 100 үлүүтэй хурьга түлжүүлжэ, уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэбэ.

Бригадын хонишод СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсажа амжалта туйлан, эрхим бэлигтэйгээр һунгалтадаа ерэхэ байһаниинь лабтай.

Иигэжэ ажахын тоосоондо ороһоной аша үрэ үшөө дахин харагдаба бшуу.

Ц-Б. Цыбиков,
совхозой хүдэлмэришэн.

70 ХУРЬГАН ГАРЗАЛАА. ХЭН ХАРЮУСАХАБ?

Колхозойнгоо баялиг— нарин, нарибтар нооһотой хонин һүрэгэйнгөө тоо толгой улам олошоруулхын хойноһоо аһан шадалаараа оролдожо ябадаг Михаил Бельскиин даадаг хонишодой бригада Сулхара голой эрье шадар үбэлжэжэ байдаг. Хонин ажал дээрэ табан жэл таһалгаряагүйгөөр ажаллаһан партиин райкомой гэшүүн Бельский даалһан хүдэлмэридөө ехэ дүршэһэн, урагшаа һанаатай бэрхэ хонишон гэжэ аймаг соогоо мэдээжэ болонхой. Бригада үнгэрэгшэ жэлдэ ажахын тоосоондо ороходоо ажал хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэжэ, муу бэшэ амжалта туйлаа һэн. Даалгадлаһан 100 га сабшалан, 50 гектар тарянай газарһаа 620 центнер үбһэ, 700 центнер зелёнко бэлдэжэ, үбэл, хабарай хагсуу хүйтэниие ядамаргүй дабажа гараха юм. Мүн гүрэндэ 35 центнер нарин, нарибтар шанартай һайн нооһо худалдажа, 14776 түхэригэй сэбэр олзо доход артелиингээ жасада оруулаа.

Бригада 970 хонитой. Тэдэнэйн 810-ниинь эхэ хонид. Байгша оной түрүүшын кварталда хонин бүриһөө хурьга абаха зорилготойгоор үнгэрэгшэ жэлэй август, сентябрь һарануудта хонидоо искусственнаар үрэжүүлээ юм. Мүнөө сүүдхын 70—80 хурьган абтана.

Манай ерэхэдэ нүхэр Бельский хамта хүдэлдэг хонишод Васильев, Олейниковтэеэ хамта хорёо соогоо хонидоо хүхүүлжэ, ехэл забда сүлөөгүй ажаллажа байба.

—Халзагшанай эхирэй нэгэн эхэеэ олоогүй эндэ төөрижэ ябана. Абаашажа дорөнь табил даа,—гээд Бельский буржагархан, төөнтэй сагаан хурьгаханиие барьяад, тулмарша хонишон Васильевта хандана.

Хурьгадаа хүхүүлжэ дүүргэһэнэйнь удаа нэгэ бага забһарай гарахада хонишодтой хэдэн үгэ андалдабабди.

— Тухашаржал байгдана. 810 эхэ хонидһоомнай 600 гаран хурьган абтажа түлжүүлэгдээ. Бригададамнай табан хүн хүдэлхэ ёһотой аад, оройдоол гурбан хүн үлэшөөд, хүдэлмэридөө дарагдажа байнабди. Нэгэ пенсионер үбгэниие манда үгөө юм. Теэд тэрэмнай үбдөөд, гэртээ ябашоо. Нүгөөдэ Алексей Анохин гэжэ залуу хүбүүниинь арбаад үдэр хүдэлһэн нэрэтэй болоод, баһал ябашоо. Хүниие нэмэжэ үгыт, ажал хүдэлмэридөө дарагдашоод зобожо байналди гэжэ колхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэ хэдэн удаа хандаабди. Туһа болоногүй. Сүүдхэдээ 70—80 хурьга абаха гээшэмнай бэлэн хэрэг бэшэ. Унтаха нойргүй, амарха сүлөөгүй ажаллагдана,—гэжэ гурбан хонишод гомдоно.

Нээрээшье, хонишодой ажал харахада бэрхэтэй байдалда оронхой. Абтаһан хурьгадынь арбаад гаран ондо ондоо хаалга, хашалгануудта ехэ багаараа илгагдажа хаалгагданхай. Гадна хурьгадайнь байра соо ороходо эхүүн үнэр хамар сорьёжо, үни удаан байхын аргагүй. Мүн байрынь уйтанһаа тэндэнь шииг нойто ехэтэй. Һая хурьгалһан, хурьгалха болоһон эхэ хонидынь эрьелдэхэ аргагүй бишыхан клеткэнүүд соо байлгагдана. Ушар иимэһээ, мүн сүүдхын 70—80 хурьга арай шамай абажа байһан гурбан хонишод бухы хүдэлмэридөө дарагдашоод, шэнэ түл абалгые һайнаар эмхидхэжэ, хонидоо саг соонь эдеэлүүлжэ, уһалжа үрдинэгүй. Тиимэһээ һүүлэй үдэрнүүдтэ хурьгадай үхэхэ гарзалха олошороо. Манай ябахада тус бригадада 12 хурьган үхөөд байба.

Иимэ байдал хэнэй гэмээр тохёолдооб? Нэн түрүүн «Коммунизм» колхозой (Мухаршэбэр) хүтэлбэрилэгшэд зэмэтэй. Тэдэнэр энэ бригадада хонишод дутуу гэжэ мэдэжэ байгаа бшуу.

Мүн иимэрхүү шалтагаанаар бусадшье отарануудта хурьгадай гарзалха ушар үзэгдэнэ. Бухыдөө февралиин 15-най байдалаар тус колхоздо 70 хурьган гарзалаа.

Шэнэ түл абалгые иимэ бэлэдхэлгүйгөөр угтаһан колхозой ноёд юугээ бодожо, хаагуураа ябадаг юм гэһэн асуудал табигдана. Үнгэрэгшэ жэлдэ 334 толгой хони, тэрэ тоодо 111 хурьга үхүүлжэ, ажахыдаа ямар ехэ хохидол ушаруулһанаа мартаа гү? Али тэрэнһээ бодото тобшолол хэхээ яагааб! Мүнөө жэлэй һара хахадай турша соо иимэ олон хурьгадаа үхүүлээд байхадаа жэлэй дүүрэтэр хэды хони, хурьгадаа гарзада оруулхань гээшэб?

Б. Жамбалов,
манай корр.

МЭРГЭЖЭЛТЫН ДУРАДХАЛ

МАЛДА ТЭЖЭЭЛ БУЙЛУУЛАН ЭДЮУЛХЭ

...мик И. П. Павлов олон ...ршалга хэжэ үзэһэн ...ээ ондо ондоо амта ...тэжээлнүүдэй амита...бадада ямараар нү...е шэнжэлһэн байгаа. ...малай эдижэ байдаг ...тэжээлые тэрэ зандань ...өөр, харин һайса буй...үгөө һаа, мал ехээр ...эдидэг, түргөөршье ...г байна.

...ушарта иимэ байдал ...колхоз, совхозуудай ...түртэ, отарануудаар ...һэн бүдүүн тэжээ... хубинь эдигдэнгүй ...тэдэг бшуу. Харин ...йбди. Үбһэ, һолоо...һаань үрилтэгүйгөөр ...тыень эдюулхэ хэ...

...тушаа иигэжэ дурад...р байна.

...о болон хатуу шэл...үбһые малда эдюул...рүүн жэжэ болгохо ...Тиигэнгүйгөөр эдюу... бүдүүн һолоомыень, ...үбһэнэйнь үзүүрые ...йгөөр орхижорхидог ... үгтэхэ һолоомые ...метр утаар хэршэхэ... Тэрэнэйнгээ һүүлдэ ...бтээжэ эдюулээ һаа, ...йн. Энэ арга ямар...нуудта хэрэглэгдэ...омые ууралда дэб... 1 метр үндэр, 2 метр ...метр тухай ута хайр...д, оёороорнь нэгэ гү, ...сорго ута руунь ... Хайрсаг дотороо бай...ооо уурал бушха...ар нүхэнүүдые гарга... Иимэ хайрсагта ... һолоомон тэжээл ...г запарнигай уура лаар гү, али ондоо аргааршье дэбтээгдэнэ.

Һолоомо дэбтээдэг хайрсагай оёорто соргонуудые оруулхадаа, тэдэнээ хажуугаараа зайтайгаар байлгаха шухала. Жэжэ һолоомоной хибэдэһэндэ нүхэнүүдэйнь таглагдахагүйн тулада хайрсагай оёорто хабтагай решетко табигдана. Ууралда дэбтээгдэхэ һолоомые 20—25 сантиметр тухай зузаанаар, түрүүшээр уһанда худхажа норгоод хайрсагта хэхэдэ түргөөр дэбтэдэг юм. Хэһэнэй удаа хайрсагай дээдэ амһар һайнаар бүглэгдэдэг, удаань 40—60 минута тухай уурал оруулагдана. Һолоомоной дэбтэһэн хойно 12 час тэндэнь байлгахада хоншуухан үнэртэй болоно. Тиимэ һолоомые бага зэргэ дабһалаа һаа, мал бүришье амтархажа эдидэг.

Тиихэдэ һолоомые силос дараһандал адляар нүхэн соо даража халаагаад, малда үгэхэдэ болохо. Энээниие яажа бэлдэхэб гэхэдэ: дүрбэн секцитэй ута траншей бэлдээд, түрүүшынь секцидэ 25—30 сантиметр зузаан хэршэгдэһэн һолоомо адхаад, халуун уһаар дэбтээхэ, нягталжа дараха. Тиигээд хоёрдохи үдэрынь түрүүшынгээ секциие задалжа малда эдюулээд, хоёрдохи секцидэнь һолоомо дараха, 3-дахи, 4-дэхи үдэртөө гурбадахидүрбэдэхи секцинүүдтэнь һолоомо дараха. Тиигэжэ һолоомые ойро зуурахан байлгажа халаагаад, үдэр бүри малда эдюулжэ байхада болохо юм. Иигэжэ һолоомые заабариин ёһоор, зүбөөр даража шадаа хада шэмэтэй тэжээл абтаха болоно. Һолоомые иигэжэ буйлуулһанайнгаа удаа дабһалхада, үгышье һаа силосээр гү, али талха тарянай зүйлөөр холижо малда үгэхэдэ ехээр амтархажа эдидэг.

Гадна бүдүүн тэжээл ондоо аргаар буйлуулагдана. Тусхайлан хэлэхэдэ һолоомые химическэ аргаар буйлуулхада шанараараа һайжарна. Тиигэһэн һолоомон голой дунда зэргын үбһэнэй тэнтэй болодог бшуу. Юуб гэхэдэ һолоомоной эшэдэ малай бэедэ туһатайгаар нүлөөлдэг клетчатканууд байдаг. Тэдэнь химическэ аргаар буйлуулхада задаржа, махабадыень һайжаруулалсана.

Малда үгтэхэ һолоомые известкотой холиходоо холисыень тааруугаар бэлдэхэ шухала. 25 хүнэг уһанда 3—5 килограмм бусалаагүй известко хэрэгтэй болохо байна. Тиимэ холисые томо амһартада бэлдээд, һолоомоёо дэбтээжэ эхилдэг. Амһарта соонь хэгдэһэн һолоомон 5—10 минута тухай байлгагдаад, уһаниинь шабхагдана. Удаань һолоомониинь байха газартаа табигдана. Һүүлээрнь 24 час байлгаад малда эдюулхэ хэрэгтэй. Известкотой һолоомые эбэртэ бодо малда толгой бүриин 10 килограмм, хониндо 2 килограмм үгэхэдэ болохо.

Һолоомондо щелочь оруулжа буйлуулхадаа иимэ хэмжээнэй холисо хэгдэдэг: 700—800 литр уһанда 40—50 килограмм едкий натрий холигдоод, нэгэ тонно хуурай һолоомондо дэбтээгдэнэ. Тиигэжэ бэлдэһэн хойноо 8—10 час байлгаад малда үгэдэг. Мүн кальцинированнэ сода хэрэглэгдэнэ. Энэ ушарта 700—800 литр уһанда 40—50 килограмм сода хэрэгтэй. Тиигээд тэрэ холисые нэгэ тонно жэжэдхэгдэһэн һолоомонтой худхаад малда эдюулхэдэ болоно.

Республикымнай олонхи колхоз, совхозууд адууһа малдаа тэжээл багатай, илангаяа витаминтай тэжээлээр дуталдана гээшэ. Тиимэһээ һолоомо буйлуулжа, малдаа эдюулхэ зэргэтэй. Тэрээнһээ гадна нарһанай шэлбүүһэн витамин ехэтэй байдаг. Энээниие түрүү ажахынууд ехээр хэрэглэдэг болонхой. Нарһанай шэлбүүһые буйлуулха гэлтэгүй миил асаржа тараагаад үгэхэдэ, мал дуратайгаар эдидэг. Нэгэ хонин үдэртөө 1—2 килограмм шэлбүүһэ эдижэрхидэг. Тиихэдэ эбэртэ бодо мал, гахай, тахяануудта шэлбүүһые гурил болгоод эдюулхэдэ һайн. Татагдаһан шэлбүүһые бүдүүн тэжээлтэй гү, али талха тарянай зүйлтэй холилсоод малда үгэдэг.

Нарһанай шэлбүүһэ витаминтай тэжээл байхаһаа гадна малай бэедэ ехэ туһатай.

М. Размахнин,
Бурядай хүдөө ажахын институдай багша.

ТЕРНОПОЛЬСКО ОБЛАСТЬ. Мельнице-Подольско районой КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин солото кукурузашан Социалис Ажалай Герой Е. А. Долинюгай звено долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ 100 гектар талмай дээрэһээ бар хүсэнэй ажал хэрэглэнгүй шахуугаар гектар бүриһөөнь 100 центнерһээ бага бэшэ кукурузын ооһо ургуулха гэһэн шэнэ уялга абаа. Е. А. Долинюк хүршэ ажахынуудай колхознигуудтай дүй дүршэлөө халан абалсадаг, техникые һаадгүйгөөр хүдэлгэхэ талаар механизаторнуудтай зүбшэдэг. Зураг дээрэ: Микулинецкэ районой «Сельхозтехникын» таһагай механизаторнуудтай Е. А. Долинюк хөөрэлдэжэ байна.

55 шэнэ магазин

ФРУНЗЕ. (ТАСС). Московско районой Беловодское гэжэ тосхондо Киргизидэхи худалдаа наймаанай түрүүшын центр байгуулагдахань. Энэ центр худалдаа наймаанай арбан предприятиие нэгэдүүлхэ юм. Районой универмаг нээгдэхээ байнхай. Эдэ бүгэдэһөө уламжалан хүн зониие хангалга нилээд һайжарха.

Иссык-Кульска районой хүдөөгэй кооператорнууд худалдаа наймаанай тусхай магазинуудые нээхэ бэлэдхэл хэжэ байнхай. Мүнөө жэлдэ Киргизидэ хүдөөгэй табин табан шэнэ магазин нээгдэхэ юм.

Шэнэ газар элдүүрилдэг совхозуудта хүдэлхэ поварнууд бэлэдхэгдэхэнь

КОКЧЕТАВ. (ТАСС). Поварнуудые бэлэдхэхэ ремесленнэ училищада һурагшадые абалга дүүрэбэ. Энэ хадаа шэнэ газар элдүүрилдэг хизаарай совхозуудай столовонуудта, ниитын эдээ хоолой бусад предприятинуудта хүдэлхэ мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ Казахстандахи түрүүшын һуралсалай газар болоно. Хоёр жэлэй программаар 100 хүбүүд, басагад һуража эхилээ.

Арадай ёһо заншал тухай хөөрэлдөөн

ЖУРИМАЙ ЮРӨӨЛ

«Бурят үнэн» газетэдэ Н. Намсараев, Ц. Номтоев, Л. Линховоин, Б. Цыренов гэгшэдэй статьянууд тухай урһан арадай дунда һонирхолтой, һайшаалтайгаар хөөрэлдэнэд.

Үнэндөөшье, түрын гуримые нэгэл журамтай, культурна болгохо асуудал зүб табигдана.

Илангаяа манай Кяхтын аймагай Кудара нютагта бэшэ бэшэ нютагуудһаа үлүү дэндүүгээр хурим түрэ бүтээнэ гээшэ ха.

Мүн лэ һамгаяа «хулуужа» асархаар ошоходоо, хэдэн хахад литр абаашадаг. Бэриин бууһан һүни ойрын ахадуунэр, нагасанар—хамта дээрээ 20—30 хүн сугларжа, зугаалдаг. Үглөөдэрынь хобшо урагайдаа ошожо хоболдог. Тиихэдээ архи үгы ошодог ха. Удаань хадаг табихаяа хэдэн литртэй ошодог. Һүүлээрнь түрэ боложо, 50—60 хүнһөө доошо бэшэ суглардаг. Түрын һүүлээр һүниндөө залуушуулай зугаа наадан, сэхыень хэлэбэл, үнөөхил архидаан үргэлжэлнэ. Һүүлэй һүүлдэ басаганай юумэ—заһал хүргэжэ ерэхэдэнь, мүн 2 талаһаа 20—30 хүн суглардаг. Иигэжэ хэды дахин архидана гээшэб. тооень олохоор бэшэ юм. Зай, энээниие формороо, удхаараа ямар юм ааб гэжэ хараад үзэе. Бэриингээ бууһан һүни, удаань түрэ хэхэдээ «бэреэ мүргүүлхэ, бэриин архи ууха» гээд лэ шууяан болодог. Мүргүүлхэ гэхын орондо «бэриин зууе» гэбэл дээрэ байгаа. Энэ мэтээр түрүүшын нүхэд һайн һайханшье, дура гутамааршье зүйлнүүд тухай бэшэһэн байна.

Манай һанахада, шухалын шухала нэгэ асуудал заабол шиидхэгдэхэ ёһотой. Урдын заншалай ёһоор мүргүүлхэ, бурхантай холбон юрөөхэ, һайн гарагта түрэ хэхэ, морин гү, али ухэр сагта басагаяа морилхуулха, бурханда хадаг табиха, дээжэ үргэхэ г. м. ёһололые орхижо, саашадаа коммунис гуримтай болгохо шухала гэжэ һанагдана.

Мүнөө үеын залуушуулнай мэргэжэлтэй агроном, зоотехник, һаалишан, хонишон, библиотекарь, бухгалтер г. м. али нэгэн ажалда хамаадалсажа ябадаг. Тиимэ хадань, тэдэнэй ажал дээрэһээ абажа, бурядайнгаа гоё һайхан уран үгэнүүдые холбожо, коммунис удха оруулан, юрөөлөө табибалнай зохид бэшэ юм гү. Жэшээлбэл:

Һаалишан мэргэжэлтэй бэриингээ
Һайхан сайень уухадаа,
Хандажа ябаһан ажалдаа
Хамагай түрүү болоорой!
Хүндэтэ һайхан бэриингээ
Хүндын ёһые хүлеэхэдээ,
Кукурузашан болоһон
мэргэжэлээрээ
Коммунис нэрэ олоорой!
Агроном мэргэжэлтэй бэриингээ
Аяга сайень ууха.
Архиинь духаряа абахадаа.
Арадай ёһоор юрөөбэл:
Арбан дүрбэн миллиардаа
Арбан жэл соонь дүүргэлсээрэй!
Гоё һайхан бэриингээ
Гашуухан сайень ууха,
Гурбанай нэгыень барихадаа.
Гуримай ёһоор юрөөбэл:
Гол хүдөө илгаагүй
Гороохо, бобы ургуулаарай!

Ш. Ломбоцыренов.

Даширабдан БАТОЖАБАЙ

ХУБИ ЗАЯАН ГЭЖЭ БИИ ЮМ ГҮ?

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь февралиин 28-най номерто)

Хээрэ түрэжэ хүл дээрээ үндыхэһөө эхилээд, эмниг мориной дэлһэнһээ татажа газар гэшхэһэн талын монгол номанууд; хара һалхин, хагсуу хүйтэнтэй нүхэсэжэ, одо мүшөөр соорхой ялалзуулһан огторгойгоор хүнжэл хэжэ, үлгэн тала гобёороо шардаг хэжэ үндыһэн монгол зонууд; хэзээдэ нэгэ дайшалхы зоригоор халин ябаһан эрэлхэг улад; эмээлээ дэрлэжэ, тохомоо дэбдижэ хоноод дэлхэйе тойрон алдаһан талын хүбүүд, хурса һэлмын эшэ барижа хурдан моридой жолоо залаһан дайшалхы утай ашанар хэдэн зуугаад жэл соо Манжуурай гарта бажуутдан, шажанай мананда төөрижэ, үдэр бүри үхэжэ хорожо байгаа арад зон ами наһанайнгаа хойноһоо хайшан гэжэ тэмсэхэеэ мэдэхэгүй болоод, аймшагтай эб холбоогүй, бэе бэеһээ таһархайгаар, арба табаараа буһалгаа хээд, мяхаша богдо хаанай хүнэһэн болоно хосоржо байна ха юм даа. Тиигэбэшье үлэн хооһоор һажаһан Монголой тала дээгүүр, һүүлэй жэлнүүдтэ, хаа хаанагүй галшье бэшэ һаа, ошон, дайншье бэшэ һаа, буһалгаан боложо, зарим талын тулиһан төөриһэн зоной анинхай нюдэдыень халта нээдэг боложо захалаа бшуу. Илангаяа хирэ-хирэ болоод лэ ород гүрэнэй хүдэлмэришэдэй буһалгаа тэмсэл тухай айхабтар бүрүүлшье һаа, хүсэд ойлгосогүйшье һаа, үгытэй зоной зүрхэндэ дүтэ үгэнүүд арад зоной дунда ябадаг болоо юм. Заримдаа Аюша баатар, Тогтохо тайжа гэхэ зэргын суута зоной нэрэнүүд, дайсанай гарта ородоггүй эрэлхэг монгол отрядуудай Манжуурай сэрэгые гэнэдхээн хара һалхин шэнгеэр хажуу тээһээнь добтолжо ородог болоһон тухайнь, мал адуулжа ябаһан һамгадшье һаа, зугаалдаг боложо захалаа. Богдо хаанай үмхирһэн засагта хитад зоной эсэргүүсэһэн тайпинуудай агууехэ дайн, дунгаануудай хүсэ ехэтэ буһалгаан, хүнхүүзэнүүдэй хүдэлөөн тухай тэргын булаһаа дээшэ гараһан толгойтой үхибүүдгээ буурал үһэтэй үбгэдүүд үдэр бүри шахуу үльгэр түүхэ болгон зугаалдаг болоо юм.

Нэгэтэ үглөөгүүр Аламжа үнөөхи угаадаһан эдеэгээ түрмын зондо асархадаа, нэгэ монсогорхон хониной мяха болгоод абажа ерэхэ мүртөө манжуур харуулшадһаа нюусаар дууша нүхэрэйнгөө хуурсагай нүхөөр һарбайба.

— Бари, шамда мяха асарааб!— гээд Аламжын хэлэхэтэй хамта, үлэн нохойн гарһаань шүүрэжэ абаһандал адляар тэрэ мяхыень һуга татан ханза сооxи хүниинь абаха зуураа, гарайнгаа түмэр гэнжэ хөнгиргөн байгаад, нэрэ һурагүй зулгаажа ороно ха.

Нэгэ хэдэн үмхэ тэрэ мяхэнһаа эдиһэн хойноо гэнтэ толгойгоо үнөөхи хүниинь оглогод гэтэр үргөөд, эдеэ үгэдэг хуурсагайнгаа нүхөөр шагаажа хараба.

— О-ха-ха-хэ! Шамайе хүн бэшэ, һүүдэр гэжэ һанаалби! Ха-ха-ха-а! Газааһаашни хараха талада, яһалал хүнэй зүһэтэй юм ха юмши! — үнөөхи ханзынгаа нүхөөр Аламжые шагааһан зандаа гартаа байһан мяхаяа тэрэ зулгаажа оробо.

— Та ямар гэм хэһэндээ энэ түрмэдэ зобоно гээшэбта?—гээд Аламжа нүхэрһөө аргаахан асууба.

— Би зобоногүйб! Хэн намайе зобоно гээд шамда хэлээб! Би ямаршье гэм хээгүйб! Миил эсэхэдээ эндэ ерээд амаржа байнаб. Ван Түмэр гэжэ дуулаагүй һэн гүш? — гэжэ байжа тэрэ хүниинь мяхаяа эдихэеэ болёод, дээрэ дээрэһээнь шадал соогоо хашхаржа захална.

— Аргаар дуугарагты!..

— Би аргаар дуугаржа шададаггүйб! Ван Түмэр гэжэ дуулаа һэн гүш? Аба саашань энэ мяхаяа!— хуурсагайнгаа нүхөөр Аламжын асаржа үгэһэн мяха газаашань хаяжархиба.—Намайе хэн гэжэ һанаабши? Заахан хүүгэд эндэ хэбтэнэ гэжэ һанаа гүш? Өөрөө тэрэ мяхаяа залгяарай! Гуринха нохой, үшөө намда мяха асаржа баярлуулхамни гэжэ һанаа гүш? Баха эдихэеэ жүрөөдэһэн түрэхэ гэргэн гэжэ һанаа гүш?..

— Танай тулижа зобожо хэбтэхэдэ хайрлаад...

— Абяагүй бай! Үргөө хабша, хэлээ таһара хаза, нохой! Хэрбээ эрэ хүнэй зобожо хэбтэхэдэ хайрлаа юм һаа, гартамни зэбсэг асаржа барюулхаяа яагаабши?—дахин тэрэ ханзынгаа нүхөөр үндэгэшэн, Ван Түмэр шагаажа хараба.

Эхэнэр хүн шэнгеэр ургашаһан үһэтэй, арсаланай тархидал һаглагар томо толгой харанхы хуурсаг соо барбаганаад, абаха газаргүй дамбагар шархатай нюур харагдахадал гэжэ Аламжые сошооно ха. Тиигэбэшье «иимэрхүү аймшагтай хүнэй шарай хаана хараа бэлэйбиб?» гээд энээхэн зуура түрмын ажалшан досоогоо шэбшэжэ захалба.

— Зэбсэг... Зэбсэг гэжэ мэдэхэ гүш?—гээд Ван Түмэр дахин уралаа тэрэ ханзынгаа нүхөөр халта бултайлгаад, шэбэнэн тооной аргаахан хэлээд абаа һэн.

— Ойлгоном... танда үнинэй үгэхэ гэһэн аад...—гэжэ Аламжа тэрэ нүхэн уруунь мүн лэ уралаа дүтэлүүлэн шэбэнэхэ зуураа, түргэн толгойгоо үргэжэ, өөдэ уруугаа хараашална.— Баригты!..

— Юу?— Ван Түмэрэй томо улаан нюдэд ханзын забһараар шагаашаба.

— Баригты!—түхэреэхэн бурханай гуу һарбайха зуураа, баһа Аламжа талаар хараашалаад абаа һэн.— Баригты, энэ...

— Золиг! Хамараа утэһэн зүнэг нохой! Намда бурхан асархаяа хаанаһаа һанаабши!—түхэреэхэн гуу альган дээрээ табяад, Аламжын урагшань һарбайһан гар дээрэ Ван Түмэр үнөөхи ханзынгаа нүхөөр һайн нёлбожорхибо.

— Хюрөө, түмэрэй хюрөө!—гэжэ Аламжа шэбэнээд, үнөөхи бурханайнгаа гуу ханзынь нүхэ руу хаяжархина ха.

— А-а, юу?..—гээд хоёр дахин Ван Түмэр хэрхирһэн шэнгеэр хүрхар байса дуу гарахадал гэхэ мүртөө хуурсагайнгаа оёор уруу хорошобо.

— Юу хөөрэлдөөбши! Хэнтэй үгэ хөөрэлдөөбши?

Аламжын сошордон гэдэргээ харахадань, малгай дээрээ хүхэ жиншэтэй монгол мандарин, үнөөхи түлхюур ханхинуулдаг манжуур мандаринтай хамта тэрэнэй арада ерээд зогсожо байбад.

— Би хэнтэйшье хөөрэлдөөгүйб, эдихэ юумыень асараад...

— Харана гүш?—манжуур мандарин монгол нүхэр тээшээ хандаха мүртөө, газарта байһан үнөөхи Ван Түмэрэй хаяһан мяхыень хүлөөрөө үдьхэлжэрхинэ.—Бодо эндэһээ! Хүрөө!

Аламжа аргаахан һууриһаа бодобо.

— Энэ хэрэгэйнгээ түлөө мүнөө Цзянь-Цзюнь главнакомандалагшада ошожо, арһаяа үбшүүлхэш! Юун гэжэ хөөрэлдэһэнөө хэлэхэл байхаш! Яба эндэһээ!—манжуур мандарин хахир нарииханаар газар дэбһэжэ байгаад хашхаржа ороо һэн.

— Нёлбооб! Ван Түмэр гэжэ бү мартаарайгты! Хэн хэнэйтнэй габьяагай зэргээр шагнал үгэхэл байхаб!—гэжэ Ван Түмэр хуурсаг сооһоо хашхараад, нохойн хэрхирһэндэл адляар хэршэгэнэсэ энеэжэ оробо хэбэртэй.

Хүхэ жиншэтэй монгол тээшэ манжуурай мандарин хандажа:

— Энэ хашхарааша тэнэгтэ долоон үдэр эдеэ бү үгэгты! Тиигээд хашхаржа байхыешни харуужабди!—гээд захирба.

— Нёлбооб! Нюур урууш нёлбооб!—бүри шангаар пүлшэгэнэсэ Ван Түмэр энеэнэ хэбэртэй.

Аламжые урдаа тууһан хоёр мандаринууд бэшэ үгэ Ван Түмэртэ хэлэнгүй гаража ябашоод һэн. Иигэжэ манжуурай ямын газар асарагдаһан Аламжые Богдын Хүреэн дээрэ ахалагша боложо табигдаһан Түшэтэ хаанай зарлигаар аманһаа шуһан хөөһэ бууратарнь нюргыень сохёод, газаа хаяжархиһан юм. Арга шалалаа һалаһан Аламжа арай ёохон Ород посольство ошожо, үнөөхи секретарь Долбежевтэеэ золгоһон байгаа. Илангаяа тэрэ үеын Манжуурай амбанууд Ород посольствын алба хаагшадые үзэн ядадаг ба харин тэдэнэрынь Манжуурай ямын газарта хүнүүдые мүн лэ тооҗо үгэдэггүй һэн. Анха Аламжада туһалһан Долбежев нэгэшье үгэ хэлэнгүй, Аламжые энхэргы һайнаар угтажа, хүл дээрэнь бодхоохоһоо гадна, Бадмаевай тэмээн хамбын доверной Степановтай хөөрэлдэжэ энэ Бээжэн ошохыень эльгэһэн байгаа һэн.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха)

Эрхим зүжэгэй болон хүгжэмэй зохёолнуудай конкурс үргэлжэлүүлэгдэбэ

Советскэ бурят зүжэг болон хүгжэм найруулгые саашадаа улам һайжаруулхын, театрнуудай, хатар-хүгжэмэй коллективүүд болон уран һайханай бүлгэмүүдэй репертуар мүнөөнэй шэнэ зохёолнуудаар баяжуулхын тула Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Совет эрхим зүжэгэй болон хүгжэмэй зохёолнуудай конкурс 1961 оной май һарада соносхоһон байгаа.

Конкурсдо ерэһэн зохёолнуудые Министрнүүдэй Соведээр байгуулагдаһан жюри һаяхан хаража үзэбэ. Конкурсдо олон акттай 3, нэгэ акттай 4 зүжэгүүд, 16 дуунууд, интермедиин 5, дуунай 3 текстнүүд орохой. Зүгөөр оперо, баледэй гансашье либреттэ, ямаршье хүгжэмэй найруулга байбагүй.

Конкурсдо искусство ба уран зохёолой самодеятельнэ хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадаһаниинь ехэ һайшаалтай гэжэ жюри тэмдэглэнэ. Олон акттай зүжэгүүдые нээгдэмэл конкурсдо эльгээһэн нүхэд—эхилэн бэшэгшэ драматургнууд. Найруулгын түхэл маяг, мэргэжэл шадабариин талаар хаража үзэхэдэ, хаагдамал конкурсдо зохёолнуудаа нюуса нэрэ дээрэ оруулһан авторнууд мүн лэ залуу хүгжэмшэд, уран зохёолшод байха юм.

Гэхэтэй хамта, зохёолой авторнуудта хэндэншье шан олгонгүй, конкурсын болзорые үргэлжэлүүлхэ тухай шиидхэбэри гаргагдаба. Юундэб гэхэдэ, ороһон зохёолнууд угаа үсөөн ба тэдэнэй олонхинь уран һайханайнгаа талаар һула, темээрээ гүйхэн, жэжэ байна.

Конкурсдо профессиональна уран зохёолшод, композиторнууд болон искусствын бусадшье хүдэлмэрилэгшэд хабаадаагүй. Энэ ехэ һаад ушаруулна.

Жюриин дурсагдаһан шиидхэбэриие республикын Министрнүүдэй Совет дэмжэхэ зуураа, конкурсын болзорые 1962 оной августын 1 болотор хойшолуулха тогтоол гаргаба.

Конкурсын хангалтагүй дүнгүүдэй шалтагааниинь юуб гэхэдэ, жюри, Культурын министерство болон творческо бүлгэмүүд эмхидхэлэй хүдэлмэри дутамагаар ябуулаа, радио болон хэблэл хэрэглэжэ, конкурсын эрилтэнүүдтэй, конкурсдо ороһон зохёолнуудтай олониитые танилсуулаагүй.

Конкурсдо ороһон зүжэгэй ба хүгжэмэй зохёолнуудтай олониитые радиогоор болон хэблэлээр саг үргэлжэ тунхаглан танилсуулхые Министрнүүдэй Совет жюридэ дурадхаа. Ушар иимэһээ «Правда Бурятии», «Бурят үнэн», «Бурядай залуушуул», радиокомитет, телевидени, уран зохёолшодой ба композиторнуудай Союзуудай хүдэлмэрилэгшэдһөө оруулжа, жюриие үргэдхэһэн байха юм.

Конкурсын болзор һунаагдабашье, эрилтэнүүдынь хуушаараа үлөө. Олон акттай зүжэгүүд, оперо, баледэй либреттэнүүдэй конкурс нээмэл байха, харин нэгэ акттай зүжэгүүд, скетчинүүд болон дуунуудай конкурс хаагдамал байха.

Зохёолнууд девиз доро үгтэхэ ёһотой. Эрхим зохёолнуудта гурбан янзын шан тогтоогдонхой. Жэшээлхэдэ, олон акттай зүжэгүүдэй нэгэдэхи шан — 1200, хоёрдохи шан — 1000, гурбадахи шан — 600, оперын либреттэнүүдтэ — 1000, 700 түхэриг ба 500 түхэриг.

Зохёолнууд иимэ адресаар конкурсдо эльгээгдэхэ ёһотой: **Улан-Удэ, Соведүүдэй байшан, Культурын министерство, конкурсын жюри.**

Ц. Очиров,
жюриин түрүүлэгшэ,
БКНИИ-гэй директорэй орлогшо.

БУРЯТ ҮНЭН
4-дэхи нюур

ХИЛЫН СААНАҺАА

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XVI сессиин 2-дохи хубиин дүнгүүд тухай

В. А. Зориной хэһэн пресс-конференци

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 26. (ТАСС). ООН-эй дэргэдэ байдаг СССР-эй түлөөлэгшэ В. А. Зорин ООН-эй байшанда мүнөөдэр пресс-конференци хэбэ. Генеральна Ассамблейн XVI сессиин хоёрдохи хубиин дүнгүүдтэ тэрэнь зорюулагданхай.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XVI сесси январиин 15-да хүдэлмэреэ дахин эхилээ һэн. Гэхэтэй хамта Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида болоһон зарим хубилалтануудта дурагүй баруун гүрэнүүдэй хэды түлөөлэгшэд хорото аашаа гаргаһан байха юм гэжэ В. А. Зорин хэлэбэ.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XVI сессиин хоёрдохи хубида колониализмые усадхан һалгаха хэрэгтэй холбоотой асуудалнууд гол түлэб зүбшэн хэлсэгдээ.

Колониализмда эсэргүү шухала асуудалнуудай нэгэн болохо Ангола тухай асуудалые Генеральна Ассамблейн нэгэн дуугаар шиидхэлгэ һайшаамаар гэжэ совет түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ. Бүрин хүсэд эрхэтэй, бэеэ даанхай байдалтай болохо Анголын арадай эрхые тэрэ шиидхэбэри батална. Тиигээд хиналта мүрдэлгэ болюулха, политическэ гэмээр хаагдаһан Анголын бүхы хүнүүдые сүлөөлхэ эрилтэ табина бшуу. ООН-эй гэшүүд-гүрэнүүд Португалиие дэмжэхэгүй ёһотой гээд тэндэнь уряалагдана.

Уласхоорондын амгалан, аюулгүй байдалда аюул тохёолдуулагдаһан тухай Кубын буруушаалтые зүбшэн хэлсэһэн ушар Генеральна Ассамблейн XVI сессиин хоёрдохи хубиин хүдэлмэриин гол асуудалынь болоно гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ. Иимэ аюул яахадаа тохёолдооб гэхэдэ, США-гэй правительство Кубын революционно правительстводо эсэргүү эзэрхэг түримхэй хорото добтолгын шэнэ түсэбүүдые зохёоһон байна.

Кубын асуудалые зүбшэн хэлсэлгэ буруутуулхын түлөө Америкын делегаци аһан шадалаараа оролдоһон байна. Тиигэбэшье һаань, энэ асуудал зүбшэгдэхэл мүртөө зүбшэгдөө гээд баримтанууд тодорхойлно.

Кубын революционно правительствын буруушаалта зүбшэн хэлсэлгэдэ ООН-эй гэшүүд-гүрэнүүдэй хахадынь, тэрэ тоодо Азиин, Африкын олон бүлэг оронууд хабаадаба. США-гэй правительствын гэмээр Карибска далай шадар шахардуу шанга байдалай тохёолдоһондо бүхы дэлхэйн хүн зоной һанаата боложо байһаниинь иигэжэ элитээр гэршэлэн харуулагдаа.

Социалис оронууд баатарлиг Кубые сэхэ шууд дэмжэһэн байна гээд совет түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ. Эрхэ сүлөөгэй, өөрынгөө Эхэ ороной бэеэ даанхай байхын түлөө Кубын арадай үнэн зүб тэмсэлые хүсэдөөр дэмжэдэгээ үгэ хэлэлгын үедэ социалис оронуудай түлөөлэгшэд мэдүүлһэн юм.

Латиин Америкын оронууд экономическа, политическэ талаар США-һаа сэхэ дулдыдадаг. Тиигээдшье тэдэ оронуудай түлөөлэгшэд США-гэй ехэ баадхалгаар Куба тухай ёһын тэдыдэ Америкын делегациин бодомжые дэмжэһэн байна. Гэхэ зуура ондоо оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ оролсохогүй гэһэн ёһо гуримые Латиин Америкын оронуудай түлөөлэгшэд дэмжэжэ байһанаа мэдүүлһэн юм гэжэ В. А. Зорин үргэлжэлүүлбэ.

Тиигэжэ Куба бэшэ, харин айлгаха, эзэрхэг түримхэйгөөр добтолхо политика бэелүүлдэг США-гэй правительство олониитын урда гансаардажа һалаһан байна бшуу гээд совет түлөөлэгшэ онсолон тэмдэглэбэ.

Гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудта ямаршье хэһээлтэгүйгөөр хүсэ хэрэглэхэ саг үнгэршэнхэй. Куба гансаараа бэшэ, бүхы дэлхэй дээрэ Кубын нүхэд олон. Тэдэ нүхэдэйнь нэгэн Советскэ Союз болоно. Совет арад Кубын Республикые хэзээдэшье дэмжэхэ. Энээн тушаа Н. С. Хрущев тодорхой мэдүүлгэ хэһэн юм. Арадай Кубын дайсадта зорюулжа энэ дэмжэлгэ тухай Советскэ правительствын уридшалан һануулганууд мүнөөшье хүсэндөө байһаар. Февралиин 18-да тунхаглагдаһан Советскэ правительствын мэдүүлгэ соо энээн тушаа тодорхойгоор хэлээтэй. Генеральна Асамблейн XVI сессиин хоёрдохи хубиин хүдэлмэридэ Руанда-Урундиин саашанхи байдал тухай асуудал шухала һуури эзэлээ гээд В. А. Зорин саашань тэмдэглэбэ. Энэнь ООН-эй харгалзалта доро Африкын континентдэ байһан газар болоно. Тус асуудалаар абтаһан шиидхэбэри Руанда-Урундида бэеэ даанхай гүрэн тогтоохо, тэрэнэй бүрин эрхые колониальна гүрэнүүдэй добтолгоһоо хамгаалха, нэн түрүүндэ Бельгиин добтолгоһоо хамгаалха эрхэ байдал хангана гүй. Советскэ делегаци иигэжэл тоолоно бшуу. Мүн бусадшье зарим делегацинууд иимэ һанамжатай. Юуб гэхэдэ, Бельги хадаа Руанда-Урундиие өөрынгөө мэдэлдэ байлгаха гэжэ оролдоно. ООН-эй харгалзалта доро байһан газарые хэды хуби болгожо таһалаад, Африкын түбтэ колониальна эзэрхэлгэ саашадань үргэлжэлүүлхэ бааза Руандада бии болгохо хүсэлтэй. Иигэжэ В. А. Зорин хэлэһэн байна.

Колониальна оронуудта, арадуудта бэеэ даанхай байдал олгохо тухай түүхэтэ декларациие заатагүй, хойшолуулангүйгөөр Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци бэелүүлхэ ёһотой. Тиигээд бүхы гүрэнүүдэй бэеэ даанхай, бүрин эрхэтэй байха ёһо гуримые сэхэ шууд хамгаалха, ООН-эй Уставай гол гуримуудые сахиха ушартай. Тиигээд лэ байбал, Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци эб найрамдалые, аюулгүй байдалые, арадуудай харилсаа холбоотой байха хэрэгые сахидаг уласхоорондын организаци болохо үүргэеэ дүүргэхэ гээд совет түлөөлэгшэ мэдүүлбэ.

Бүгэдөөрөө, хүсэдөөр зэбсэг хуряахын түлө...

Н. С. Хрущевой бэшэгтэ ехэ анхаралт... хандана

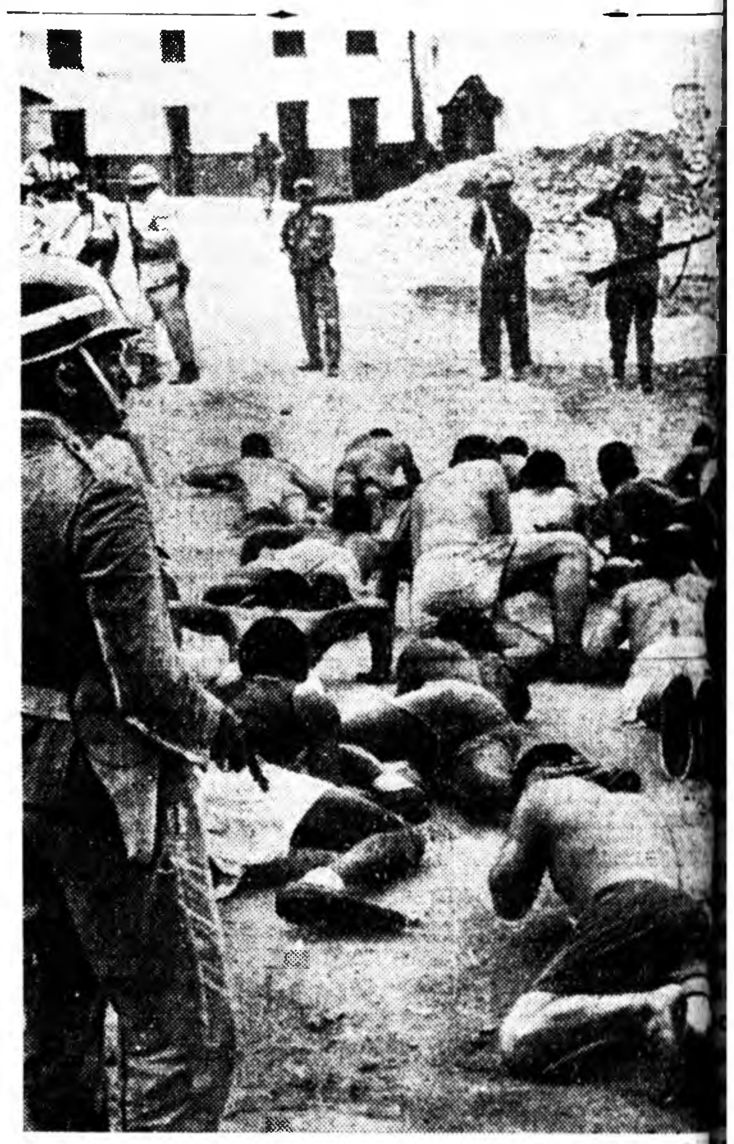
ВАРШАВА. Буу зэбсэг хуряаха асуудалые имагтал правительствонуудай толгойлогшонор шиидхэхэ ёһотой гэжэ «Трибуна люду» газетэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой США-гэй президент Джон Кеннедидэ эльгээһэн бэшэг тухай һанамжалба. Правительствонуудай толгойлогшонорой хабаадалгатайгаар буу зэбсэг хуряаха хэлсээнүүдые эхилхэ ушартай гээд Советскэ Союз дурадхаһан юм. Тиигээд буу зэбсэг хуряаха тушаа хооһон хөөрэлдөөнүүдые саашадаа хэхэеэ болёод, шиидхэбэринүүдые абаха шухала гэжэ Советскэ Союз тоолоно бшуу.

ДЕЛИ. Буу зэбсэг хуряаха талаар 18 гүрэнэй комитедэй урда табигдаһан асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ гээ һаа, тэндэ гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд лэ хабаадаха ёһотой гэжэ «Нейшнл геральд» газетэ һанамжалаа. Хэрбээ буу зэбсэг хуряаха асуудалые шиидхэхын түлөө правительствонуудай толгойлогшонорой ехэ оролдолго гаргаагүй һаань, доогуур зэргэтэй, тусхай заабариин ёһоор ябадаг хүнүүд бүрил багахан лэ юумэ хэхэ болоно гээд тэндэнь тэмдэглэгдэнэ.

Гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар хэлсээнүүдые эхилхэ гэһ... Хрущевой бэшэг соо... хаар юумэн үгы бшу... диин мэдээжэ журн... баль Сингх бэшэбэ.

СТОКГОЛЬМ. ... комитедэй хүдэлмэр... гэй президент Кенн... далсахаяа арсаһан... даа США-гэй буу ... ряалгаар шухала ... дые хэхэ дурагүй ... тодорхойлно гээд ... газетэ тайлбарилан... США-гэй иимэ хара... эб найрамдалда дур... дэлхэйн хүн зон ... буруушаана. Ядерна... нуудые болюулха гэ... далдашье Кеннеди ... дурагүй. Тиигэжэ ... байһан туршалгану... неди арсаха хүсэлгү... дэнь тэмдэглэгдэнэ.

КОЛОМБО. Эб ... лай Цейлоной Сове... түрүүлэгшэ А. Азиз ... корреспонденттэй ... Буу зэбсэг хуряаха ... гүрэнэй Женевэдэ ... лэхэ хэлсээнүүдтэ ... ствонуудай толго... хабаадаха ёһотой г... Хрущев һаяхан ... Энэнь ехэ удха шана... гэхэдэ хүн түрэлтэн... лан хамгаалха асуу... түрүүн зүбшэн хэлс... тай гээд А. Азиз һа...

БРАЗИЛИ. Рио-де-Жанейро городой түрмэдэ буһ... Шалтагааниинь гэхэдэ хаалтада һуугшадта шанар муу... үгтэдэг байгаа. Гадаадын оронуудай агентствонуудай ... ёһоор түрмын аптекэ соо түймэр эхилээд, удаань хаал... хараһан дайралдаһан бүхы юумэнүүдые бута сохижо ... полици дуудагдан асарагдаа. Хэблэлдэ ороһон мэдээ... 5 хүн алуулаа, 35 хүн хүндөөр шархатаа. Зураг д... хашаа соо буһалгаашадай дарагдаһанай һүүлээр.

Франс Прессэй-ТА...

Вашингтонойхид Гленные угтаба

ВАШИНГТОН, февралиин 26. ТАСС-эй корреспондент М. Сагателян мэдээсэнэ:

Холбоото Штадуудай ниислэлэй хүн зон Америкын космонавт подполковник Джон Гленные мүнөөдэр угтаба. «Баярай жагсаал хэхын түлөө Вашингтондо иимэ һайн һайхан шалтаг гэжэ хэдыдэшье байгаагүй» гээд «Вашингтон пост энд таймс геральд» газетэ түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэнэ.

Ниидэһэнэй һүүлээр нарата Флоридада амараад, февралиин 26-най үглөөгүүр эртэ президент Дж. Кеннедитэй Гленн тэндэ уулзаа. Тиигээд президентын самолёдто суугаа һуужа, тэдэнэр Вашингтон ниидэжэ ошобо.

Тиихэдэнь Вашингтоной хүн зон космонавтые баяр ёһололой оршон байдалда угтахаяа бэлдэжэ байгаа. Правительственна бүхы эмхи зургаануудай шахуу алба хаагшад ажалһаа табигданхай. Вашингтоной һургуулинуудай һурагшад, студентнэр мүн лэ хэшээлһээ сүлөөлэгдэбэ. Прессэй мэдээсэһээр, Америкын ниислэлэй 250 мянга гаран хүн Гленные угтаха байгаа.

Зүгөөр ехэ угтамжа хэхэ гэхэдэнь бороо орожо байба.

Нютагай сагаар 11 час 30 минутада президент Кеннедиин, космонавт Гленнэй, тэрэнэй бүлын гэшүүдэй һууһан самолёт Эндрюс гэдэг США-гэй авиабазада буугаа.

Бороогой орожо байһанһаа шалтагаалжа, самолёдой аэродром дээрэхи байра соо угтамжын баяр ёһолол үнгэргэгдэбэ. Һүүлээрнь Кеннеди Гленн хоёр автомашинаар Сагаан байшан ошобо. Тэндэнь США-гэй вице-президент Джонсон, оборонын министр Макнамара болон правительствын бусад гэшүүд, Пентагоной сэрэгэй дээдэ тушаалтадай олон түлөөлэгшэд угтаба.

Джон Гленн һамгатаяа Сагаан байшанһаа гаража, нээмэл машинада һуугаад, Вашингтоной гол үйлсөөр конгрессэй гэртэ ошобо. США-гэй вице-президент Л. Джонсон тэрэниие үдэшэжэ ябаа. Сенадай, түлөөлэгшэдэй палатын хамтын тусхай заседанида Гленн үгэ хэлэхэ юм.

ШАТАР

ХҮДӨӨГЭЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭД

Республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө хүдөө шатаршадай дунда мүрысөөн эхилэнхэй. Энэ уулзалгада 7 аймагай түлөөлэгшэд, совхозуудай трестын болон Хүдөө ажахын министерствын эрхим шатаршад хабаадана. Тэдэнэй дунда А. Трубин (совхозуудай трест), Л. Андреев (Хүдөө ажахын министерство), В. Ильин (Мухаршэбэр), В. Захаров (Кабанск), Г. Гинеев, А. Старков (Байкало-Кудара), Р. Вовченко, Д. Ванчикова (Хори), П. Гармаев, Б. Цырендылыков (Ярууна), В. Пахаев (Зэдэ) гэгшэд бии.

Түрүүшын уулзалгануудай һүүлээр Василий Пахаев Георгий Гинеев хоёр тус тустаа 4½ очкотой болоод, мүрысөөе толгойлоод ябана. Удаань Владимир Захаров 5-һаа 4 очкотой, Андреевтэй хойшолуулһан нэгэ наадатай. Р. Вовченко — 3½, П. Гармаев — 3, Б. Цырендылыков — 2. Хүдөөгэй бэрхэ шатаршан Дулма Ванчикова Вовченкотой, Гармаевтай, Старковтой тэнсээд, 1½ очкотой болонхой.

А. Игумнов.

Хэтэ мүнхы... барисаа...

УЛААН-БАТОР, ... 27. (ТАСС). Хани... хай, бэе бээдээ ... договорой, экономи... турна харилсаа то... сээнэй баталагдаһа... ойе монгол арад со... хамта мүнөөдэр ба... лантайгаар тэмдэг...

СССР-тэй тогтоо... гэй харилсаа хол... жэлтэ тухай бэшэ... тэнүүд толилбо. С... арадуудай интер... хани барисаае ма... очеркнуудые, шүлэ... дио дамжуулба.

ЗАҺАБ...

Манай газетын фев... номерой хоёрдохи н... зуудай областной Со... мэй гэшүүдэй нэрэн... һон байгаа. Тэрээнд... Шевченко, М. М. Г... нэмэжэ уншахые гү...

Редак...
Ц. Ц. ЦИБ...

Манай адрес, телеф...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, ...
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. ... 32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов партий... пропаганды — 24—74, сельского хозяйства и совет... тельства — 47-59, промышленности и транспорта, ... — 35-14, культуры — 34-05, писем и рабсельк... отдел переводов и корректорская — 35-95, бухгалте... Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культур... АССР.

Н00611. Зак...